

Универзитет у Београду

Тероризам, организовани криминал и безбедност

Мастер рад

- Деструктивне секте и организовани криминалитет -

Ментор:
Проф.др Драган Симеуновић

Студент:
Слађана Перендић 104/2013

Београд , 2016.

Садржај :

1. Увод.....	3
2. Секта.....	5
2.1. Узроци настанка секти.....	6
2.2. Историја секте.....	7
2.3. Карактеристике секти.....	9
2.4. Мотиви, циљеви и деловања секти.....	11
2.5. Методе врбовања секти.....	12
2.6. Подела секти.....	13
3. Деструктивне секте.....	26
3.1. Подела деструктивних секти.....	28
4. Организовани криминалитет.....	30
4.1. Појам организованог криминалитета.....	30
4.2. Основне карактеристике организованог криминалитета.....	33
4.3. Узроци организованог криминалитета	34
4.4. Појавни облици организованог криминалитета.....	37
4.5. Организовани криминалитет у Србији.....	50
4.5.1. Земунски клан.....	52
4.5.2. Сурчинки клан.....	53
4.5.3. Вождовачки клан.....	54
4.5.4. „Кекина група“	55
4.5.5. Клан „Америка“	56
4.6. Сузбијање организованог криминалитета.....	57
5. Деструктивне секте и оганизовани криминалитет.....	60
5.1. Појам организованог криминалитета код деструктивних секти.....	60
5.2. Секте, социопатолошке појаве и криминалитет.....	62
6. Закључак.....	64
7. Литература.....	66

1. Увод

Секте су се као новина у свету појавиле шездесетих година,тада су изгледале као наивна појава али њихова права суштина кулминирала је тек деведесетих година. Последњих двадесет година овог века обележене су деструктивним деловањем те појаве која се ширила као зараза у свету и постала права пандемија против које се дан данас човечанство бори у настојању да је истреби у потпуности јер је тешко и иду корак с временом. У ову појаву се убрајају разне болести овог света а то су: криминалитет (сваке године се све више развија и постаје све организованији), проституција,тероризам, трговина наркотицима, трговина људским органима, трговина људима, трговина оружјем, породично насиље, крвни деликти, деликти против човечности, наркоманија и ,као најважнија од свега, секта као и многе друге. У овом мастер раду највише сам се базирала на тему преплитања деструктивних секти и организованог криминалитета. Пре свега на њихов утицај на друштво.

Живимо у ери савременог доба где интернет и сва савремена технологија узимају данак. Тако, мало по мало не прође дан да се у новинама или телевизору не прочита и не сазна о овој појави. На тај начин се разоткрију деструктивне активности секти или култа. Раније се о сектама и организованом криминалу мало знало и писало. Подручје и широки дијапазон њиховог деловања се строго чувало у тајности и мало ко је знао о правој суштини јер је било недозвољено за јавност. Због тога је друштвеној науци био забрањен улаз у круг ових егзотичних учења и понашања припадника секти. Организовани криминалитет и секте су са дна друштвеног подземља спектакуларно испливале на површину и постале тема број један светског занимања. Од тада велики изазов за друштво биле су, свакако, секте као нови религиозни покрет и нико није могао остати равнодушан. Секте постају веома популарне и најтраженија сензација кроз све изворе савремене технологије. Пре свега потребна је потпуна едукација становништва јер је велики број популације која је мало упућена у религију, с тога је и подложна да усвоји секташко учење и да своје уточиште проналази у некој од секти или култова.

Зато мислим да је дугорочно решење овог проблема у едукацији становништва. Од када постоје велике религије постоје и секте. Проблем са сектама новог доба је у томе што је њихово присуство у великој мери и деструктивно делују, на који начин они прихватају нове чланове у групу. То су углавном непотпуно обавештени нови чланови које они напослетку искоришћавају колико је то могуће као и њихово задржавање.

Поред секти постоји и организовани криминалитет. Организовани криминалитет је доста распрострањен, има јак утицај и карактер заснован на вери. Организовани криминалитет представља јаку организовану криминалну организацију, са стогом хијерархијом, дисциплином, одговорношћу и поделом задатака, чији је циљ остваривање што већег профита криминалном делатношћу и присвајањем незаконито стечене имовине.

Данас у Србији постоји око 120 организација које се могу назвати сектама, а са њима, је на различите начине, повезано око 600.000 људи. На питање да ли постоје секте које су регистроване, одговор је негативан. Нигде у свету не постоје организације које су регистроване као секте. Једна група формално правно може бити регистрована као верска заједница, група грађана, хуманитарна организација и слично томе.

Секте финансијска средства обезбеђују криминалним радњама, кријумчарењем оружја, препродајом дроге, препадима на банке, проституцијом, али је сасвим извесно да средства из тих извора не могу да обезбеде дуготрајно егзистирање тих организација.

2. Секта

Секта је изолована мања верска заједница или религиозна група са чврстом организацијом и начелима.

„Појам „секта“ потиче од латинске речи „**sequi**“ што значи следити. Енциклопедијска дефиниција секти каже да је реч о малим групама истомишљеника које су се одвојиле од матице религије у неку другу, самосталну религијску групу. Пошто свака традиционална- званична религија има своје секте, то ће се о појмовним разликама сваке врсте говорити појединачно, наводећи при томе главне одлике. Кренимо од псеудохришћанских секти. Главно је питање зашто их не можемо сматрати црквама, иако оне себе тако зову. Не можемо,најпре, због одступања у њиховим учењима. Наиме,реч је у великим одступањима у тумачењу Светог Писма у односу на црквена тумачења. Свака од секти на свој начин извлачи из контекста одређене делове Светога Писма и даје им нарочит значај, те се тако, по правилу, ствара „једино аутентично, спасоносно, правоверно и апсолутно тачно“ учење.

При томе су сама одступања врло велика. Та одступања могу бити: одбацивање догми о Светој Тројци (код неких) или богочовечанској природи Исуса Христа, одбацивање молитвеног поштовања Пресвете Богородице и слично. Рецимо одмах, ради разјашњења, и коју о догмама. Догма је богооткривена истина, најпре пророкована, затим кроз живот и дела Исуса Христа, а потом очувана и проповедана кроз симбол вере Цркви Христовој. Догме су, дакле, једном дате и непромењљиве. То су богословске категорије,а на научне и идеолошке дефиниције које временом могу бити превазиђене,мењане и сл. У њих,дакако, некако може веровати, али и не мора, али се,без обзира на то оне не могу мењати или укидати. Онај који то чини из својих материјалистичких или других личних погледа на свет, и при томе по опредељењу верује у Бога, јесте атеиста, али онај који себе сматра верником, а не следи богооткривене истине, догме, јесте јеретик. Према томе,секте су јеретичке врсте верске заједнице, а не цркве.О конкретним одступањима сваке секте појединачно биће , речи накнадно. Наравно, рећи ћемо нешто и о запостављању светог предања од стране псеудохришћанских секти. Тиме оне одбацују не само богословско црквене, него и морално-етичке домете хришћанске цивилизације, оличене у светитељима и њиховим богонадахнутим и општечовечанским порукама и поукама. Секте на тај начин скривају тековине хришћанства уопште.“¹

¹ Зоран Луковић: Верске секте, *Општи приказ и искуства*, Београд 1998. стр.1

Чланови секте обично потичу из нижих и сиромашних класа. То су већином они чланови друштвене заједнице који се осећају разочараним, одбаченим од друштва и инфериорним. Обично се ради о усамљеним, неуспешним и комплексираним особама. Највећи број чине недовољно образоване особе, мада има и доста образованих и интелигентних особа. Окупљајући такве чланове, верске секте, свака на свој начин, објашњава узрок њиховог таквог положаја, изграђујући њихову спремност и мотивисаност да се боре за ново друштво у коме ће сви бити срећни. Да би се остварило такво друштво, секте захтевају од својих чланова да прихвате организацију живота по одређеним принципима и да живе по одређеном режиму. Секте често одбацују многе норме и вредности ширег друштва и замењују их веровањима и праксом које се невернику понекад чине необичним.

2.1. Узроци настанка секти

1. Друштво није било задовољно радом и организацијом цркве којој припадају. Црква се реafirмисала као и верске заједнице.Првобитан циљ им је да се мешају у све области човековог живота,
2. Потреба за идентитетом и припадањем некоме,
- 3.Емотивна несигурност код појединаца,неостварене жеље и тешкоће свакодневног живота,
4. Жеља за духовним вођом, неко ко ће да предводи заједницу,да буде ауторитет.
5. Хаотично стање у породици, самоћа, страх за егзистенцију и друга очекивања за која тешко нађу одговор у свакодневници.
6. Сиромаштво и неизвесност за боље сутра као стање у друштву.

2.2. Историја секте

Секте датирају из античког доба. Постојало је незадовољство следбеника које су подстакле религијске догме. Ти следбеници су покушали да реформишу Цркву, она их је жестоко искритиковала, они су се одвојили од ње и основали своју посебну верску заједницу. Многе су започеле рад као самосталне секте, најпознатија од њих су свакако Назарећани. То је био реформистички покрет који су основали Исусови апостоли. Данас је то најшаренија вера на свету позната као хришћанство.

Црква је у средњем веку користила реч „секта“ да би обележила сва знања и учења која су јој се успротивили. То је у ширем смислу означавало хрес. Касније је секта претављала сваки део вере. Средином 19. века десило се масовна епидемија секти.

Педесетих година проширио се велики талас секти кад је живот постао хладан и повучен на западу. Многи су још тада хтели да именују новог вођу. Те секте су нудиле уточиште и ослонац за усамљене душе.

Као последицу слабљења великих религија многи секте виде као новонасталу појаву. Велике стрепње наше садашњице с којима су суочене секте формирају се нове верске групе, да својим новим члановима дају помоћ смиреност тумачења света и садашњице.

У периоду великих друштвених криза јављају се секте када се напуштају стара правила друштвеног живота. У таквим условима живота оне нуде нова правила и систем вредности за који кажу да је примеренији новим околностима.

Поред ширег друштвеног контекста на настанак секти делује снажно средства јавног информисања као што су радио, телевизор, интернет. Постоје и многе емисије на телевизији које пропагирају магију, на тај начин се привлаче нови чланови секти.

Да би један појединац постао следбеник секти мора да има предодређености следеће:

1. **Да буде верски необразован** – Мало је данас таквих који се раумеју у религију и у цркву, због чега све више има присталица који долазе у контакт са сектом.

2. **Криза у породици** – многе промене су доврле до ове појаве кризе у породици. Млађа популација нема толико контакта са нормалним системима вредности с

тога често долазе у искушење. Родитељи све чешће нису у могућности да им обезбеде зато су подлежнији утицају секти

3. **Тражење припадности**- Људи због тога што не воде традиционални живот ,јавља им се осећај усамљености,потиштености, и отуђености.Трагање за мареријалним стварима је мера друштвене афирмације. Одређени појединци остварили те циљеве,из свега тога проистекло је да има пуно исфрустрираних појединаца. Одређене секте пружају појединцима заштиту,подршку, снагу да се не осећају одбаченима,да имају осећај да припадају негде.

4.**Тражење одговора**- По неком правилу секте дају кратке одговоре на питања својих следбеника. У тим сектама појединац налази смисао живота који раније није видео,најчешће је то кроз кратке одговоре на питања.

5. **Тражење идентитета**- У учењу секти постоји да је време хтело да она и њени следбеници критикују комунистички атеизам и православље због поштовања светаца. Догма секти је да је време хтело да она и њени чланови први у лози открију целу истину и ослободе прошлости и да се њени чланови одрекну породице,да се скроз посвете секти. Секте их наводно воде ка спасењу. Њени чланови у тренутку губе државу,веру,породицу. Уз сву пажњу секте нуде праву истину. Оне уче следбенике да постану доследни појединци света,али само ако извршавају све што се од њих тражи.

6. **Потреба да се буде „нешто посебно“**- Често се осећа потреба да се побегне из анонимности, да се стекне осећај за нешто посебно. Секте баш нуде бригу за појединца. Секте пружају својим следбеницима веровања да су баш они,али ако буду доследни, једини ће бити спашени јер припадају посебној елитној заједници.

2.3. Карактеристике секти

„Мали број верника- мали број верника није велика, тако да релативно велике секте према нерким сазнањима и проценама имају до десетак милиона верника у целом свету. Секте средње величине обично имају до стотињак хиљада верника, а мање секте од неколико хиљада верника.

Интернационалност- готово ниједна секта своје постојање не може везати за неки народ или наредност због тога већина њих пропагира да су оне универзалне религије, религије света свих раса и нација и слично.

Недостатак традиције-једна од чињеница са којом су сагласни готово сви они који проучавају секте јесте да је реч о младим верским заједницама које су у развоју, већина данашњих секти није старија од сто година.

Специфична организација, правила понашања и контрола- за разлику од верских заједница типа „цркве“ код којих постоји најчешће строго ограничена разлика између посебних припадника заједнице, које је школовано и живи под посебним правилима и нормама, у организацији која је строго хијерархијска, и која има овлашћење да производи одређене верске обреде и осталих верника, који нису везани стогим правилима вере и немају никакву одговорност за своје поступке. Код верских заједница углавном не постоје разлике између свештенства и верника. Свештеници најчешће нису школовани већ и постављају вође секти на основу залагања и истрајности у спровођењу вере. Живот верника се не разликује од живота свештенства, за све припаднике секте важе иста правила, најчешће у вези са исхраном, облачењем, понашањем, сексуалним животом. Контрола је ригорозна, подвргава јој се сваки члан, постоје казне које се крећу од моралне осуде, психичког и физичког злостављања до изопштења из секте.

Недоследност- секте су у склопу честих промена, како у свери организације тако и у свери доктрине, појављују се под разним именом у разним формама и видовима.

Однос према друштву- то је један од најкарактеристичнијих особина верских заједница типа „секте“, све секте су мање више затворене према друштвеном окружењу у коме се налазе, и имају крајње негативан став према друштвеној заједници. Тако на пример „Јеховини сведоци“ сматрају да су све државе, групе и друштва дела ђавола. Они сматрају да су изузети од тога јер припадају једној другој влади „Јеховиновој влади“. Сличан став према друштву имају и све гностичке и сатанистичке секте.

Начин приступа верској заједници- још једна од битних разлика између верских заједница типа секте и цркве јесте начин приступа верској заједници. У верским заједницама типа цркве вера се преноси наслеђивањем, од родитеља. Не постоје посебни услови за ускраћивање приступа вери. Код верских заједница типа секти вера се не наслеђује већ се члан заједнице постаје на основу уговора, између

будућег верника, који изражава жељу да буде примљен у родове секте, и верске заједнице која може да прихвати или да одбије пријем лица у њене редове. Многе секте чак предстваљају и посебене услове које лице, које жели да постане њихов члан мора да испуни следеће услове, да је пунолетан, да се одрекне имовине, породице, положи жртву и слично. Често се приликом пријема полаже заклетва на верност и потписује разна документа.

Доктрина коју приповедају-под веровањем, доктрином секте подразумева се одређен скуп одређених теолошких идеја, најчешће догматског карактера, око које се окупљају чланови секте. Доктрина је веома битна, пре свега јер представља основу за настанак секте“²

² Православље, број 1027-1028 „ Опште карактеристике секти“

2.4. Мотиви, циљеви и деловања секти

Разни социјални разлози условљавају доношење одлуке да одређени појединац постане следбеник учења секте. Неки од тих разлога нису индентични са индивидуалним мотивима за улазак у секту. Ти индивидуални мотиви могу бити религијски, социјални и материјални.

Религијски мотиви су, пре свега, -разочараност у цркву,-осећање потребе за искреном вером у Бога за коју верник мисли да ће му помоћи лакши улазак у секту, -због мирне савести због учињеног дела које се у цркви не кажњава а у секти више не постоји, уверљивост вође секте и припадника да у искривљену истину коју проповедају.

Социјални мотиви су: -испуњење вечног живота и благостања у Рају, - владање једнакости, не постојање расне и полне дискриминације.

Материјални мотиви: - свакако да је то материјална сатисфакција коју вође секте остварују у виду добровољних прилога, донација и поклона, -прањем новца, трговина дрогом, трговина оружјем, сексуално злостављање чланова секте се заправо служе као параваном за своје праве радње.

Главни циљ сваке секте јесте моћ, утицај и стабилност у друштву. Та моћ може бити верска, политичка и финансијска.

Они делују на нове вернике одвраћањем од савремене медицине, деловањем на интелек тако сто усађују своја правила понашања, сугестијом, јогом и слично.

2.5. Методе врбовања чланова

“ Људи обично не траже секту да би у њу упали. Секте траже људе, да би их заврбовале. Уопште није обавезно доживети стање тескобе, депресије или несигурности у себе, да би пали на технике врбовања секте.

Људи обично упадају у секту, зато што они не знају, чиме се та група бави на у стварности; људи који их врбују им не говоре искрено и поштено о правој природи секте; они им не говоре о свим захтевима, који ће бити постављени пред члана групе; они се представљају искрено дружељубивим и отвореним; он се појављује као друг или члан породице и ви не верујете, да би вас он обмануо.”³

После првог обраћања вође секте следи процес увлачења и врбовања у секту. Тај процес одвија се у две фазе. То су :

1. Вође желе на самом почетку да импресионирају нове чланове секти како би чланови слепо веровали у све што им проповедају, желе да срозају њихову личност, желе да их одврате од њиховог дотадашњег окружења у ком су живели. Код таквих особа се на крају дешава да се поремети њихов став урелигију или поглед на живот.
2. Њихов дотадашњи изглед се мења у потпуности. Тада се дешава да изграде нове ставове и начине размишљања. Емоције се мењају. На тај начин врбовани чланови секте за врло кратак период изграде нове погледе на свет, начине размишљања, облачења. Буквално долази до нове изградње новог идентитета.

³ Александар Дворкин, Тоталитарне секте,предходна систематска истраживања, 2002.

2.6. ПОДЕЛА СЕКТИ

Данас је у свету много заступљених секти. Има их преко две хиљаде, обележја су им разнолика. Секте су се одвојиле од званичне религије па је због тога извршена подела по учењу. Постоје четири поделе:

1. „ Псеудохришћанске секте (лажнохришћанске секте) –постоје од када постоји хришћанство, одвојиле су се од традиционалног учења цркве,
2. Псеудохиндуистичке и далекоисточне секте –протекле су из хиндуизма и будизма,
3. Синкретистичке секте – мешавине различитих религијских и јеритичких праваца, као и окултизма и магије. Многе од њих у себи садрже и елементе сатанизма, али само смо их сврстали у групу и на местоп где оне сматрају да припадају, пошто не прихватају да су делом и сатанистичке.
4. Сатанистичке секте – оне које отворено проповедају сатанизам, тј. Да је ђаво (Сатана) бог и да му се треба клањати и жртве приносити.“⁴

⁴ Зоран Д. Луковић : Верске секте и православље, Издавачки фонд архиепископије београдско-карловачке, стр. 23.

Класификација секти

„По времену настанка секте се деле на :

- ❖ Архаичне (настајале од првих облика манифестације верских осећања па до I века нове ере, тј. Почетка нове епохе- епохе хришћанства),
- ❖ Класичне (настајале од првих хришћанских заједница па до појаве покрета реформације и просветитељства),
- ❖ Реформаторске (настајале у периоду просветитељства од 60-тих година овог века),
- ❖ Савремене или секте „Новог доба“ (настале у периоду од 60-тих година овог века до данас).

По суштини свога наука, тј. доктрини, секте могу бити:

- ❖ Месијанске,
- ❖ Сатанске,
- ❖ Хуманистичке,
- ❖ Будистичке.

Месијанске тј. избавитељске секте, имају за доктринарну окосницу веру у скори долазак на земљу последњег Месије који ће спасити део људског рода у предстојећој Апокалипси или Армагедону. Неке, пак, месијанске секте верују да је Месија (Христос, Алах, Буда...) већ међу нама реинкарниран у лику „гуруа“ Саи Бабе, други, опет, пророке траже међу својим лидерима секти, а трећи верују да нови Месија тек треба да се појави и исцрпљују се у прогнозама када ће то бити. Ове секте своју доктрину шире путем редукованих, и свакој секти, прилагођених Светих књига, Веда, Библије и Курана. Неке од апокалиптичних секти су веома опасне због могућих масовних суицида њихових чланова. Данас у свету има укупно око 10.000 различитих секти, од чега 80 припада категорији апокалиптичних.

Сатанске или хтонске секте заснивају се на обожавању богова зла, почевши од индијске црне богиње Кали, египатског Сета, јеврејског Сатане, муслиманског Шејтана и одметнутог од Бога анђела несреће и казне код хришћана, кога католици називају Сотона, Срби православци – Ђаво, а Руси Браг (чорт). Ове секте и немају праву доктрину, јер теорију замењују магијским ритуалима и култном праксом. За своју свету књигу сматрају „Соломонов кључ“ коју је Инквизиција забранила још у XVI веку. Циљ припадника ових секти је да као индивидуе руше постојеће друштвене табуе „чинећи све што им је воља“ и да као колектив допринесу општој друштвеној деструкцији и победи сила зла и бога Таме. Хуманистичке гностичке и будистичке секте и покрети полазе од тезе да је Бог у „humanusu“ , тј. Људима и д а је целокупно наше сазнање, свесно и

подсвесно, увек само човечанско. Ове секте, за разлику од науке, која нуди рационалне методе за спознају истине, или класичних религија, које истичу у први план значај вере, наглашавају значај посебних техника и средстава за стимулацију десне хемисфере људског мозга где се налази центар за ирационалне активности- религију, интуицију, имагинацију, уметност итд.

По облику организације секте су :

- ❖ Ауторитарне
- ❖ Демократске
- ❖ Неформалне

Највећи број секти има чврсту организацију, ауторитарног типа, коју намеће лидер секте , а који је најчешће и њен оснивач. Лидер је неспорни ауторитет, који се обично представља као „проветљени“, Месија, Пророк, Избавитељ или „живи светац на Земљи“ (неки од њих досијее окорелих криминалаца, психопата, шизофреничара или наркомана). Лидери, без сумње, треба да поседују харизму, али она није нужни услов за духовну владавину људима. Поједине секте користе халуциогена средства, музику и сублимарну поруку за стварање погодног тла за „програмирање“ будућих верника од којих се захтева ропска послушност и безусловно следбеништво, укључујући и материјална одрицања у корист секте тј. њеног лидера. Уз то, већина лидера добро зна да „спољашња претња опасношћу“ доприноси јачању кохезије групе. Зато код верника потхрањују страх од „неверничког окружења“, инсистирајући на систему подле на „ми“ и „они“, „просветљени“ и „неупућени“ . У последњу категорију најчешће се убрајају чланови дотадашње породице заврбованог члана секте, желећи да се тиме створи јаз у емотивном темељу сваког појединца, како би он убудуће, „душом и срцем“, припадао секти. Следећи корак је – изолација. Наиме, да би се избегли евентуални спољашњи утицаји на припаднике секте, оснивају се кампови, оазе, комуне или ашрами изван урбаних зона. У тим заједницама примењују се, најчешће, два механизма „унутрашње контроле“. Први у коме свако свакога шпијунира и подноси извештаје лидеру секте или његовом заменику задужено за персонална питања, и други, далеко суптилнији, када се у колективним сеансама „тока свести“, међу којима су и сумње у исправности деловања секте, након чега се предузимају мере „заштите“, тј. Неутралисања тих мисли и поступака појединаца. Из ових секти, када се једном уђе, врло се тешко излази, јер се прети бруталном одмаздом- губитком блаженства или убиством. Због велике психичке пресије којој су изложени, припадници тих секти су склони душевним обољењима, инфаркту или индивидуалном и колективном суициду.

Неформални тип организације карактеристичан је за секте, покрете и друштва која се баве трансценденталним обликом медитације, методом контроле ума, индивидуалним практиковањем магије и проучавањем езотерије, применом различитих метода аутосугестије, лечења биоенергијом и другим техникама и унапређењем услова живљења. За њих је карактеристично да немају припаднике секте, већ полазнике курса, који кансије на слободном избору настављају да се

усавршавају на курсевима, учествуу у колективним сеансама или се међусобно дописују и размењују литературу.

По јавности у раду секте могу бити:

- ❖ Јавне- које претендују да стекну статус Цркве и јавности стављају на увид своје циљеве, организацију и ритуале,
- ❖ Полутајне- које јавности показују само једно лице и истичу у први план лукретивне циљеве, а прави садржај активности (култови, магијски обреди, и ритуали) доступна је само припадницима секте или уском кругу „просвећених“ унутар заједнице,
- ❖ Тајне- најчешће су оне секте чији циљеви, методи рада и наук подлежу општој осуди друштва или су Уставом и законима матичне земље забрањени. Ту спадају разне сатанске организације, магијска и езотеријска друштва и удружења. „⁵

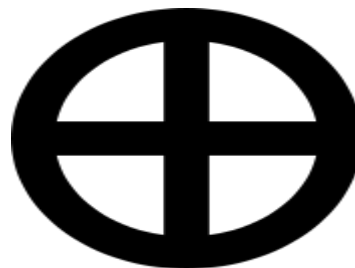
Псеудохришћанске секте

Псеудохришћанске секте су верске групе које су се одвојиле од званичне цркве и званичног учења, бележимо их још од првих векова хришћанства. Имају још и назив лажнохришћанске секте.

„Црква је, да то најпре кажемо, примила у своје окриље и незнабошце и људе који нису били обавезни да се подвргну Мојсијевом закону. Довољно је било веровати у Исуса Хриаста као Господа, исповедати грехе и крстити се. Цркве су водили епископи и презвитери (свештеници). У тим временима од званичне цркве секте се одвајају углавном из догматско-доктринарних расзлога. О томе се у круговима званичних цркава водило и те како рачуна, те су питања јереси расправљана на весељенским саборима, где су јереси и анатемисане.

⁵ Биљана Ђурђевић-Стојковић: Верске секте и покрети, Ловци на душе, Београд 1998. стр.18.

Гностици

сунчев круг, савремени симбол гностицизма

Сам назив потиче од грчке речи „gnosis“ што значи (знање, спознаја, увид) је синкретички верски покрет који се развијао у раним вековима хришћанства док није потиснут у 4. веку када је правоверно хришћанство постало званична религија Римског царства. . Гностицису деловали крајем првог и почетком другог века. Хришћанство тумаче као једну врсту спиритуалистичко-интелектуалистичке филозофије, где се духовно одваја од материјалног. Христа стављају у центар, али Цркву одбијају. Следити Христа значи овладати истином и техником којом можемо осетити Христов божански дух у себи. До 20. века гностичко учење је реконструисано на основу критике правоверних теолога који су писали против јереси (тј. хересиологија) као што су били: Иринеј Лионски, Јустин Философ, Ориген из Александрије. Међутим, у другој половини 20. века је пронађен већи број изворних списа, названих апокрифима, који нам преносе непатворено гностичко гледиште. Једно од највећих открића је библиотека Наг Хамади, у горњем Египту, 1945. године.

Евионити

Евионити или ебионити су прва хришћанска секта. Наиме, хришћанска црква, поникавши у центру јудејства, најпре је дошла у додир са самим Јеврејима, то је природно што се одмах и поставило питање односа хришћанства према јудаизму, тим пре што је 15. године на Апостолском сабору донесена одлука о укидању старозаветног обредног закона. Овим нису били задовољни неки од хришћана који су желели да остану верни Мојсијевом обредном закону, те се одвојише и основаше секту енвионита- секту „јудејствујућих хришћана“. Ебионити су инсистирали на универзалној употреби да се следе јудејски религиозни обреди и јудејски закон, који је Исус објаснио и расветлио. За њих је Исус Христос, као смртан човек, био месија и пророк а не богочовек. Поштовали су Јакова Праведног, Исусовог брата, епископа Јерусалемске цркве, а одбацивали апостола Павла сматрајући га „осдупником од Закона“. Ови изворни Исусови следбеници су временом“ одбачени делом као отпадници а делом као јеретици“.

Апокрифи

Апокрифи су списи с краја другог и почетка трећег века, настали у тадашњем, према хришћанству још у ненаклоњеном, Римском царству. У тим се списима на један фантастичан и бајковити начин (као у легендама) описују животи Исуса Христа, Богородице и апостола. Суштина аутора и следбеника апокрифа јесте компромитација хришћанског учења и одвраћање народа од учења хришћанства, будући да се оно третира као збирка прича из живота Исуса Христа, а не као целовит верско-доктринарни систем и пут спасења. Када је у 4 веку хришћанство постало званична државна религија Римског царства, поставило се питање прописивања (канонизовања) званичне хришћанске литературе, јер су постојала многа дела у којима је хришћанство тумачено другачије од учења цркве.

Зато је црква је одлучила да изврши ревизију свих дотадашњих познатих хришћанских списа са циљем да одвоји оне које садрже Божију “истину” од оних чије је учење „лажно“. Канонске књиге су прописане на лаодикијском сабору 360. године. У канон је ушло оно што и данас спада у Нови завет (јеванђеља по Матеју, Марку, Луки и Јовану, Дела апостолска, посланице итд.) и Стари завет (Књига постања, књиге пророчке итд.). Окончањем канонизације библијских књига, апокрифима почињу да се називају сва остала дела старозаветне и новозаветне тематике, која су остала изван састава Светог писма и најчешће се сматрају јеретичким књигама.

Монтанисти

Крајем другог века појавили су се монтаниси, као реакција на све учесталије примере недоличних понашања великих хришћана. Име су добили по оснивачу Монтану, а осим тога звали су их још и ригорознима, јер су приповедали прави аскетски живот за све, као предуслов правог хришћанског живота. Монтан је село Пепуза у Фригији прогласио Новим Јерусалимом. Са њиме су увек ишле две жене, Приска (или Присцила) и Максимилија, које су тврдиле да их свети Дух покреће и надахњује. Њих троје су проповедали у екстатичним стањима подстичући људе да посте и да се моле, како би доживели откровење.

Покрет се брзо приширио и осталим деловима Римског царства у време док је хришћанство још увек било илегално. Иако је епископ Аполинарије сматрао да деле цркву у Анкари и називао их лажним пророцима, у Риму су испрва добро прихваћени, па је их је чак и Папа Елеутерије подржао писмом.. Најпознатији монтаниста је био Тертулијан, који је пре тога био престижни латински теолог.

Иако их је званична хришћанска црква прогласила за јерес, њихове заједнице су се на неким изолованим местима одржале и до 8. века. У 6. веку, по наређењу цара Јустинијана, Јован Ефешки је предводио експедицију у Пепузу

ради уништења монтанистичког светилишта, установљеног поред гробова Монтана, Присциле и Максимилије.

Аријци

Према учењу Арија из прве половине четвртог века, бог није света тројица, већ је бог отац само створитељ. Тако је он и створио сина и светог духа као инструменте спасења. Дакле, по аријцима Исус Христ није божанске природе као његов отац, већ створење као и свети дух. Потчињавањем свом оцу (богу), он дакле човек небожанске природе, вршио је месијанску мисију у свету. Теорија о аријској расној супериорности била је особито популарна у нацистичкој Немачкој и практички део службене идеологије од 1933. до 1945., а имала је одјека и у свим тадашњим земљама. Адолф Хитлер и нацисти користили су теорију о супернацији аријске расе за политику истребљења Жидова, Рома и других не аријских раса.

Несторијанци

Име су добили према свом оснивачу Несторију, са почетка петог века. Суштина учења јесте у оспоравању пресвете Дјеве Марије као Богородице. Она је, по њима, само родила Исуса Христа, дакле она је „Христородица“, а потом се у њега уселила божанска природа.

Несторијанство је христолошко учење према којем у Исусу постоје две личности (ипостас), човек Исус и божански Син Божји или Логос. Оно се, мање или више основано, приписује Несторију (око 380 - око 440), цариградском патријарху. Питање да ли је Несторије заиста био Несторијанац, и дан данас је предмет спорења.

Несторије се, наиме, супротстављао увођењу назива „Богородица“, за Марију, Исусову мајку, и уместо тога је предлагао назив „Христородица“. Због овога су га његови противници оптужили да подразумева две личности у Христу, човечију и Божју. Његов главни противник у то време, Кирил Александријски, га је побијао формулацијом: „Јединствена природа оваплоћеног Логоса“, којом објашњава природу Христа. Несторијево становиште је проглашено за јерес на Трећем Васељенском Сабору у Ефесу, а он је је лишен свештеничког чина, проглашен јеретиком и, убрзо затим, прогнан у манастир до краја живота. Овај сукоб је одвео одвајању Асирске цркве Истока од Саборне цркве.

Несторијанце је након муслиманских освајања штитио Абасидски халифат (750-1258), а несторијански вођа „католикос“ се настанио у Багдаду 762. године. После монголског освајања 1258. патријаршијски престо је померен на север Ирака. Несторијанске мисије на Далеком истоку су престале после тог датума. Касније,

док је несторијанска црква Ирака била под сталним нападима Курда и отоманских Турака, многи несторијанци на Кипру и Индији су прихватили католицизам.

Монофизити

Монофизити одбацују човечанску природу Господа Исуса Христа и истичу његову искључиво божанску природу. Многи покушаји од тада (од петог века) па до данас да се доктринарно приближе званичној црквеној доктрини о двострукој природи Исуса Христа пропали су. Монофизити постоје и данас. Ово је учење било раширено међу многим хришћанима од 4. века, а противи се науку бифизита о две природе у Христу - божанској и људској. Монофизити држе да је Христ само Бог, а не да је и прави Бог и прави човек. До сукоба у хришћанству око питања монофизитства дошло је убрзо након Ефешког сабора, једног од седам првихвасељенских сабора Цркве. Монофизитство је испрва било охрабрено формулацијом Кирила Александријског о природи Христа: „Јединствена оваплоћена природа божанскога Логоса“. Након смрти Кирила Александријског, његов ученик стари цариградски монах Евтихије (*Eutich*; 378 - око 454), у покушају да спречи ново избијање несторијанства (како сам каже⁴⁴⁸. у писму папи Лаву I Великом), уводи монофизитизам. Он учи да Христос има само једну природу (гр: *μονι φύσις*) и тобожанску, говорећи да ако је Христос једна личност, не може имати две природе. Многи грчки теолози су оптуживали Евтихија да се враћа на аријанство, али док је Арије порицао Исусово божанство, Евтихије је порицао његово човештво. Сам Евтихије је тврдио да је веран Кириловом науку. Захваљујући великом утицају што га је Евтихија имао, његово се учење врло брзо проширило Истоком. Папа Лав I послао је писмо у којем образлаже да је Евтихова грешка више плод недовољног разумевања проблема, него ли злоће и кривовјерја.

Иконоборци

Савремени секташи, када говоре о православцима, истичу како су ови „фетишисти и многоборшци“, јер „обожавају свакакве предмете“ (мислећи при томе на православне светитеље). Иконоборство кулминира у седмом и осмом веку.

Иконоборство или иконоклазам је верски покрет против икона, фрески, кипова, реликвија и других визуелних представа и верских објеката у оквиру сопствене религије. Током историје се углавном јављао у јудаизму, хришћанству и исламу. Иконоборци најчешће сматрају да је клањање иконама идолопоклонство.

У источном хришћанству се иконоборство јавило у 8. и 9. веку, да би током једног периода у 8. веку постао државном политиком Византије. На Седмом

Васељенском Сабору 787. године у Никеји иконоборство осуђено као јерес, а иконе су поново уведене као предмет поштовања. Током хришћанске реформације у 16. веку у Европи, поново се јавио покрет иконоборства међу протестантима који су иницирали верске слике и објекте. Они сликање бога оца, Исуса Христа и Богородице сматрају богохуљење, фетишизацијом и изопачавањем хришћанства и противе се томе. Проблем је расправљен и решен на седмом Васељенском сабору. Константовано је да је сликање Исуса Христа, Богородице и светитеља управо богоугодно, да се кроз сликање Господа Исуса Христа људима даје слика-икона Исуса Христа и као Бога, али се, што је још важније, кроз њу види и човечанска природа Господа Исуса Христа и сведочи да је бог човека створио по својој слици и прилици. „⁶

Псеудохиндуистичке секте

„Јасно је да хиндуизам представља скуп обреда у духовном смислу који упућују на то шта да се ради, јер радећи то и то (упражњавајући јогу, медитацију, посебну исхрану, мантрите) задобићете духовне дарове. Уз то, хиндуизам обухвата комплекс филозофских погледа на свет, сакупљених вековима од стране хиндуистичких мудраца, гуруа и вероучитеља. Сваки индус по свом сопственом нахођењу или по препоруци гуруа може да изабере у ког бога ће да верује. Било би потребно бар у најкраћем описати ту хијерархију у хиндуистичкој религији и филозофији. Постоје, наиме, виши и нижи богови и виша и нижа божанства. Индијска религија и митологија, а и религијска пракса посебно, истичу хиндуистичко свето тројство, а то су три аспекта божанског универзума, божанског апсолута:

- ❖ бог Брама, творац,
- ❖ бог Вишну, обожаватељ и чувалац,
- ❖ бог Шива, преобразитељ.

Такође, међу вишим боговима су и Индра, господар богова; Агни, бог ватре, или у преносном значењу бог жеље и чежње за духовношћу; Рудра, божански ратник; Ганеша, бог знања; и Шани, бог искушења.“⁷

^{6, 7} Зоран Луковић: Верске секте, Општи приказ и искуства, Београд 1998.

Најпознатије секте су:

- ❖ ФАЛУН ГОНГ- Најбројнији су у свету са око 100 милиона верника. Основана је 1992. године од стране Ли Хон Џи. Ова секта је мешавина будизма, таоизма и ђигунга.
- ❖ ХАРЕ КРИШНА – Оснивач је Сри Сримад Бактивенданта Свами Прабупада. Присутна је потпуна духовна посвећеност Кришни који је био саветник индијског ратника. Следбеници Харе Кришне су бакте (посвећеници). Потпуна посвећеност постиже се упорним певањем мантре „Харе Кришна“.
- ❖ ЦОЋКЕН – Основани су у Напуљу од стране Намкхана Ромбу Ринпоћеа. Присталице и вернике придобијају на курсевима који издвајају тибетански језик, културу, тибетанску древну медицину и астрологију.
- ❖ ТРАНСЦЕДЕТАЛНА МЕДИТАЦИЈА - Оснивач је Махес Прасад Варма. Ова техника је једноставан, природан начин усмеравања пажње према мирнијим нивоима менталних активности. Присутни су на многим пољима: медицина, фармација, екологија, музика, нутриционизам, политички, економски, криминалистички и социјални програм.
- ❖ КАРМА ЦЕНТАР - Користе елементе више религија. Примењују медитацију, јогу, хипнозу, радиостезију, енерготерапију, психотерапију итд.

Синкретистичке секте

„Негде преовлађује хришћански елементи, негде хиндуистички, негде магијски, а код свих у последње време, нескривене комерцијалне и политичке претензије. Без жеље за политизацијом, напомињем, да се посебно синкретистичке секте, попут многих претходно приказаних, уклапају у један реално постојећи глобални политички курс познат под именом „нови светски поредак“, а чији су циљеви, између осталих:

- Брисање националних специфичности,
- Брисање верске посебности,
- Формирање једне светске религије,
- Формирање једне светске владе,
- Формирање једне светске војске и полиције.

Синкретистичке секте имају своје заједничке карактеристике:

- ⇒ Све имају високо постављене глобалне, светске, верско-универзалистичке, па кроз њих и политичке амбиције.
- ⇒ Светски ауторитет, којег себи приписују, извлаче из чињенице да,наводно, владају врховном истином, трајним знањима и претсказањима које људи из класичних религија не знају услед себичности и скривања праве истине од стране односног свештенства. „⁸

Секте, по томе како себе групишу, су:

- ❖ АНТРОПОЗОФИ – Оснивач је Рудолф Штајнер(1861-1925) . Они настоје да у својим учењима објасне суштину човековог живљења. Користе езотерију, окултизам. У оквиру антропозофије се уци о духовној нарави човека. Утемељена је почетком 20.века у Немачкој и Швајцарској.
- ❖ ИЛУМИНАТИ –они су настали 1776.године. Из врха римокатоличког свештенства зазвио се ни одред који се касније назива илуминати. Вођа илумината био је професор права и теологије Адам Вајсхаупт. Једни од основних циљева су им очување животне средине,национално коришћење националних добара, расподела материјалних добара.

⁸ Зоран Луковић: Верске секте, Општи приказ и искуства, Београд 1998. стр.167.

- ❖ НОВО ДОБА- NEW AGE- Настала је 1893.године у Чикагу. Овај покрет се другачије зове и „религија Новог доба “. Основала га је Алиса Бејли. Састављена је од мешавине магије, хришћанства, паганства и

источњачких религија. Број чланова у свету ове секте је око тридесет милиона.

Остале синкретистичке секте су:

- Масони,
- Розенкројцери,
- Теозофи,
- Сајентологија,
- Унификациона црква,
- Бела гностичка црква.

Сатанистичке секте

Реч Сатана постоји у учењима различитих религија. Као што постоје разлике у религијама самим тим постоје различита учења о Сатани. За појам Сатана само се везују зло и грех. У разним литературама можемо наћи различите називе за Сатану, као на пример: демон, ђаво, враг, шејтан. Прво учење о Сатани налазимо у гностичким сектама. У 17. веку се сатанизам проширио у Западној Европи. Карактеристике сатанизма објашњене су у неколико тачака:

- Сатанистичке доктрине представљају се отворено и то као учење за ослобађање човека од религијских норми, стога и ограничења. Нико сатанизму није приступио без жеље да себи помогне. Сатана је како кажу, заправо „истинско божанство“,
- Подразумева се да следбеници ради лепшег живота после смрти, треба да верују у Сатану као палог анђела, господара таме, владара подземља,
- Сатанизам себе представља као наднаучно и надрелигијско учење које Црква вековима љубоморно крила од људи,
- Сатанисти одбацују Исуса Христа као вођу, те служе Сатани, очекујући од њега награду и угоднији живот после смрти. Услов за награду јесу богоборност и смрт.

Постоје симболи који контрирају црквеним знамењима – крст окренут наопако, свеће запаљене фитиљем окренутим надоле, свештеничка одећа у виду маскираног ђавола. Постоје и типично сатанистички симболи као што су:

- мртвачка глава која симболизује прихватање смрти као улазак у царство подземља и мрака, у царство Сатане.
- хексаграм који представља симбол победе и борбе Сатане над Богом, при чему круг представља вечност. Хексаграм представља два укрштена троугла.

Основа сатанистичке симболике јесте да се скрнави симболика хришћанства. У циљу тога најчешће се користи обрнути крст, крст у облику мача као средства за наношење повреда, крст у крви или крст на чијим су горњим краковима три шестице.

Од сатанистичких секти регистроване су:

- Слободни спиритисти,
- О.Т.О-. (Ordo Templi Orientis)
- Сатанина црква,
- Храм народа,
- Бело братство,
- Лоза Давидова и др.

3. Деструктивне секте

Већ дуго година уназад деструктивне секте својим деловањем интригирају стручну и научну јавност. Деструктивне секте су данас доста заступљене у новинским и научним радовима. Оне су својом организованошћу, бројношћу и упорношћу задобили поверење великог броја чланова који је довољан разлог да се друштво забрине.

Као пример безбедносне дефиниције појма деструктивне секте навешћемо дефиницију секте коју је у свом раду користила парламентарна комисија француске Националне скупштине. У извештају ова комисија је дефинисала секте као: „Групе које се могу препознати по својој манипулацији усмереној на психолошку дестабилизацију својих следбеника, с циљем да се из њих извуче потпуна потчињеност, смањење критичког духа, прекид са општеусвојеним препорукама (етичким, грађанским, општеобразовним) и које са собом повлаче опасност за индивидуалне слободе, здравље, образовање, демократске институције. Те групе користе филозофске, религиозне и терапеутске маске да би сакриле циљ добијања власти, утицаја и стицања следеника. „⁹

Потребни елементи који чине секту су јако битни јер, пре свега, одређују је као опасну групу која се практично и теоретски одвојила из окружења.

Пример карактеристика које је француска Комисија одабрала као главне елементе у раздвајању друштвено опасних група (секте) , а оне су:

- ментална дестабилизација,
- прекомерни финансијски захтеви,
- изоловање од друштва,
- угрожавање физичког здравља,
- увлачење деце у своје редове,
- сукобљавање с редом и законом,
- значајнији правни спорови,
- могуће заобилажење традиционалних економских токова,
- покушаји инфилтрирања у државне органе.

⁹ Андреј Савић, Љубомир Стајић, Основи цивилне безбедности 2006., стр.140

Научници који су се бавили проучавањем секти указивали су на опасност којом прете али се друштво није обазирало на тај проблем и опасност која прети. Кад појединац има проблем то се сматра проблемом који се тиче његове породице. Поједине секте су деструктивне и искоришћавају своје чланове, терају их да врше криминалне радње. Све то није схваћено као прави и озбиљан проблем. Став друштва се променио тек после неколико трагичних догађаја који су се десили у последње две деценије.

Мислим на:

- масовно самоубиство 940 чланова секте Храм народа,
- терористичке акције чланова секте Аум Шинрикјо,
- самоубиство чланова секте Сунчев храм у Швајцарској,
- и још много других.

Због ових догађаја основане су парламентарне комисије у већини земаља. Оне су добиле главни задатак да проуче секте и њихову делатност.

Постоји пет критеријума на основу којих можемо одредити да ли је нека необична и непозната група опасна:

1. Моћ- (у чијим се рукама она заиста налази)
2. Вођа- (да ли је аутократски или поштује свачију вољу)
3. Унутрашња структура- (до које мере су слободе ограничене, каква су им правила образовања, живота у заједници, брачног и породичног живота)
4. Финансије- (како се користе и ко их конторлише)
5. Живот верника- (на који се начин придобијају нови верници).

Деструктивно деловање верских секти је тема који у последњих година заокупља интересовање, не само стручне него и научне јавности. Све је више новинских чланака, научних радова који се баве овим феноменом. Многобројни су захтеви да се друштво заштити од деструктивног деловања појединих секти, култова и праваца.

Стављањем акцента, приликом одређивања појма деструктивне секте, на друштвену опасност и штетност њиховог утицаја, посредно се оживљава верске заједнице које, а које нису деструктивне и којима је основни циљ проповедање вере, с обзиром на то да се никако не могу подвести под безбедносну дефиницију секте.

3.1. Подела деструктивних секти

На основу идеја које приповедају, доктрине деструктивних секти, са безбедносног становишта, можемо поделити на:

1. Оне које отворено приповеда деструктивно и криминално понашање
2. Оне чији садржај се може искористити за позивање чланова на деструктивно понашање
3. Оне чији садржај не противречи друштвеним нормама.

У деструктивне секте спадају она учења која отворено позивају на непридржавања друштвених норми, рушење данашњег друштва и света, самоубиства, убиства, силовања и слично. У ову групу спадају доктрине сатанистичких секти и многих гостичких секти. Ове доктрине славе зло, насиље, убиства, самоубиство, силовања, сексуалне и друге видове изопачености. Припадници ових секти су најчешће извршиоци серијских убиства, силовања и других кривичних дела, а често индивидуалних самоубиства.

Доктрине формално не противрече друштвеним нормама и смишљењима припадају, углавном, доктринама које су настале из изопаченог, тумачења неких религиозних, филозофских или научних чињеница. Иако, пропагирају неке позитивне вредности, као што су: свеопшта љубав, могућност одстрањења стреса, повраћај психолошке равнотеже, повећање психичких и физичких способности, здрав живот, екологију или слично, ове доктрине углавном служе као мамац за врбовање нових чланова секти. Служе и као параван за искоришћавање и вршење разних полулегалних и илегалних послова као што су проституција, финансијске малверзације, шверц и сл. Секте са таквим доктринама су : *Божија деца, Сајентолози, Трансцендентална медитација, Силва метод, Езотерија, Регресотерапија и сл.*

Учења секти на основу тога да ли садрже политичке елементе и идеје:

- доктрине које садрже политичке елементе,
- доктрине које не садрже политичке елементе.

Политичке компоненте и идеје могу се наћи у многим доктринама деструктивних секти. Садржај ове политичке компоненте доктрина секти иде од идеја за променом светских система, промена друштвених уређења у појединим државама, захтева за деполитизацију неких области друштвеног живота,

Посматрано с аспекта безбедности, секте са овим доктринама су опасније, јер крију у себи могућу опасност од угрожавања политичког система државе, вршења кривичних дела тероризма и других политичких кривичних дела.

Начини и методе рада деструктивних секти које користе у раду, можемо их поделити на :

1. методе и технике које се користе ради привлачења и врбовања нових лица да постану чланови секте (непосредност, агресивност у наступу, лажно представљање)
2. методе и технике које се користе ради контроле и стварања стања апсолутне послушности код припадника секте (конфузна доктрина, бомбардовање љубављу, стални групни притисак, нема питања, одбацивање старих вредности, пренаглашавање несавршености других, изолација, замена односа, бескопромисна правила, исповест)

Циљ примене ових техника и метода јесте да се припадници секте доведу у психичко и емоционално стање у коме се они, апсолутни и без поговора, покоравају догми секте и њеним ауторитетима, без приговарања испуњавају све захтеве који се пред њих постављају не размишљајући о последицама које могу наступити, а које се односе на њих, њихову породицу или друштво у целини.

4. Организовани криминалитет

4.1. Појам организованог криминалитета

„Криминалитет (lat. Crimen- злочин) у најопштијем смислу, представља **скуп друштвених појава којима се угрожавају универзалне друштвене вредности, а које су као такве санкционисане кривичним правом.** Чињеница да се организовани криминалитет не испољава у свим земљама у истом облику вероватно је допринекла томе да нема јединствене и општеприхваћене дефиниције појма организованог криминалитета. Основни проблем односи се на прецизност садржаја термина „Организовани“, који може имати више значења. У том смислу, често се под исти појам сврстава и организована криминалана група, организовано криминално удружење или организација, па све до типа класичне мафије. Резултати теоријских истраживања указују на основни проблем који се испољава у дефинисању појма организованог криминалитета, с обзиром на то да неки аутори сматрају да сви облици групног криминалног деловања не представљају и организовани криминалитет. Поборници овог мишљења истичу да је за постојање организованог криминалитет, поред елемената који карактеришу организовано криминално деловање, нужно још неколико елемената – посебност структуре криминалне организације, њене везе са органима власти, посебност циља, метода и облика деловања „¹⁰

„Дефиницију организованог криминалитета, коју је прихватио Европски суд за људска права, дала је Европска унија (European Unions Working Group on Narcotics and Organized Crime) . Та дефиниција садржи 11 захтева од којих бар 6 морају бити испуњени да би се један кривични случај правно третирао као организовани криминалитет. Прва три од једанаест захтева су обавезна и морају да постоје у сваком случају, а осталих осам су варијабилни и зависе од околности случаја. Ти захтеви су :

¹⁰ Бошковић, М., Скакавац, З., : Организовани криминалитет – карактеристике и појавни облици Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2009. Стр. 13-22

1. Да је дело резултат организованог деловања више од два лица;
2. Да се ради о вршењу тешких кривичних дела;
3. Да је циљ њиховог вршења стицање добити или моћи;
4. Да је сваки члан криминалне организације имао унапред одређен задатак или улогу;
5. Да је делатност криминалне организације планирана на дужи време;
6. Да се делатност организације заснива на примени одређених правила интерне контроле и дисциплине чланова;
7. Да се делатност планира и врши у међународним размерама;
8. Да се у вршењу делатности примењује насиље и застрашивање или да постоји спремност за њихову примену;
9. Да се у вршењу делатности користе привредне и пословне структуре;
10. Да се користи прање новца или незаконито стечене добити;
11. Да постоји утицај организације или њеног дела на политичку власт, медије, извршну или судску власт или на друге друштвене или економске чиниоце.

Дефиницију организованог криминалитета дао је и наш истакнути предавач др. Мићо Бошковић. Према њему, организовани криминалитет подразумева постојање криминалне организације која има више од два члана, с циљем трајнијег вршења кривичних дела ради остављања имовинске користи и одговарајућег утицаја, с тим што се таква криминална организација, да би могла да опстане, нужно користи насиљем или неким другим средствима застрашивања или успоставља одговарајућу спрегу са државним, политичким, економским и финансијским субјектима „¹¹

^{11.} Бошковић М. : Организовани криминалитет и корупција, Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2004, стр.19

Према мишљењу Здравка Скакавца, организовани криминалитет би се могао дефинисати као „врста професионалног криминалитета који карактерише постојање чврсте и функционалне, хијерархијски организоване криминалне организације мрежне структуре, са прецизном поделом рада и уређеним унутрашњим односима, опредељеном за вршење најтежих кривичних дела, уз примену подмићивања, насиља и сличних метода, са циљем остваривања екстремне профитабилности и политичке моћи и утицаја „¹²

„Професор Ђорђе Игњатовић са правног факултета у Београду сматра да би се организовани криминалитет могао дефинисати као врста имовинског криминалитета, за који је карактеристично постојање криминалне организације која обавља континуирану привредну делатност, користећи притом насиље и корупцију носилаца власти. Професор Игњатовић сматра да ова дефиниција није идеална али је са једне стране довољно широка да обухвати многобројне облике у којима се у различитим деловима света појављује организовани криминалитет, док је, са друге стране, довољно прецизна да омогући његово јасно разликовање од других типова криминалитета са којима има неке заједничке црте. „¹³

¹². Бошковић М, Скакавац, З.: Методика-оператива, Усее, Нови Сад, 2012, стр 233

¹³. Игњатовић, Ђ., Шкулић, М., Организовани криминалитет, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2012, стр.28

4.2. Основне карактеристике организованог криминалитета

„Неспорно је да организовани криминалитет представља добро организовану криминалну организацију, са стогом хијерархијом, дисциплином, одговорношћу, лојалношћу и поделом задатака, чији је циљ остваривање што већег профита криминалном делатношћу и легализацијом незаконито стечене имовине, и чија се делатност одвија и у међународним размерама, а која ссе најчешће испољава кроз разноврсне активности транснационалних криминалних организација. Одређене специфичности организованог криминалитета везане су и за саме његове елементарне услове који му омогућавају опстанак и дужи период бављења организовано криминалном делатношћу. Те карактеристике се односе на примену насиља и застрашивања, успостављање веза са органима власти, државним органима, легалним пословима, привредним и финансијским субјектима и утицајним политичким партијама. Висок степен организованости, професионалности и дрскост учинилаца, динамичност и стална тежња ка експанзији такође су значајна обележја организованог криминалитета“¹⁴

„У криминолошкој и кривично правној литератури нема јединствених мишљења о основним обележјима, односно карактеристикама организованог криминалитета. Ипак према претежним схватањима у основне карактеристике организованог криминалитета спадају :

1. Криминална организација – криминални синдикати;
2. Хијерархија – одговорност и субординација;
3. Мрежна структура;
4. Флексибилност у раду;
5. Инфилтрирање у државне и привредне структуре;
6. Веза са органима власти и другим институцијама;
7. Насиље као метод;
8. Профит као циљ;
9. Професионализам као карактеристика;
10. Транснационални карактер;
11. Изразита друштвена опасност;
12. Мноштво разноврсних облика;
13. Издвајање руководећих од оперативних система „¹⁵

¹⁴ Бошковић М: Организовани криминалитет и корупција, Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2004, стр.31

¹⁵ Бошковић М., Скавац, З: Организовани криминалитет-карактеристике и појавни облици, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2009. стр.20

4.3. Узроци организованог криминалитета

„Сви облици организованог криминалитета без обзира на низ својих специфичних карактеристика, нису независни и ван утицаја сдруштвених односа и њихових промена, посебно у домену економског и политичког живота. Напротив, ови облици имају своје корене и узроке, који указују на њихову узрочно-последичну взу са одређеним друштвено-економским и политичким променама и утицајима у оквиру једне државе, више држава или на ширем међународном плану. Корени и суштински узроци организованог криминалитета садржани су у друштвено-материјалним условима и постојећим привредним, политичким, социјалним, историјским, географским и другим значајним односима у једном друштву. Односно, узроци произилазе из противречности друштвено-економских, политичких и других односа који условљавају поједине облике организованог криминалитета, у зависности од културних, правних и других битних момената. Сви ти токови утичу и доприносе криминалним и другим асоцијалним и антисоцијалним понашањима у разним сверама и фазама друштвеног развоја.“¹⁶

Ти чиниоци могу бити разнолики, могу бити националног и међународног значаја.

Међународни фактори утицаја погодују развоју организованог криминалитета генерално кроз процесе глобализације, одсуство и толеранцију контроле прекограничног промета и недовољно безбедан развој интернационалне, посебно финансијске конторле, развој интернет технике и сл. У неразвијеним земљама и земљама у транзицији узроци су у разним онлицима аномичних стања, друштвене дезорганизације и појава „сиве економије“. Државне границе постају најпорозније за деловање криминалних организација које се удружују. Оне су присутне на легалном, али и на илегалном тржишту способне да на предузетнички, послован и веома ефикасан начин одговоре на динамичне околности и ризичне ситуације на тржишту. Користећи злоупотребљавајући неусклађеност правних система, такве организације су веома специјализоване и флексибилне у делатности и способне да искористе све потенцијалне могућности различитих законских услова за померање криминалне активности према државама у којима постоји дозвољена делатност или већа толеранција примена закона у различитим правним системима.

¹⁶Бошковић М :Организовани криминалитет и корупција, Висока школа унутрашњих послова, Бања Лука, 2004, с„На самиту у Бирмингему 1998. лидери Г8 идентификовали су транснационалне криминалне активности као један од три главна изазова која прете свету у 21.веку, заузимајући се за наставак борбе против светског проблема који, како они тврде, прети „да поткопа економски развој, обезвреди владавину закона и угрози животе појединаца у свим земљама широм света“. ¹⁷

У немогућности да остваре циљеве легалним путем многи насиље и незаконитост чине прво обликом преживљавања, а касније начином стицања улоге у друштву. Када насиље и незаконитост остану некажњени, и када је легална економија сувише слаба да понуди адекватне могућности, државне институције постају доступне захваљујући посредовању криминалних организација. Из „Нацрта резолуције Напуљске политичке декларације и глобалног плана деловања против организованог криминалитета “ , који је разматран на Светској министарској конференцији о организованом транснационалном криминалитету у Напуљу, децембра 1994. године, може се закључити да би се као узроци могли идентификовати следећи проблеми:

- „1. Недостатак у националном законодавству делотворних закона који би омогућили примену посебних правних средстава за његово сузбијање;
2. Недовољна унификација националних правних стандарда у земљама где еј појава организованог криминалитета евидентна, те недовољна удруженост снага и активности на том плану;
3. Неадекватне правне и економске мере одузимања материјалних средстава, новчаних и других вредности стечених криминалном активношћу;
4. Препуштање земаља у транзицији сопственом сналажењу у сузбијању појаве, вез довољње правне, економске и техничке помоћи регионалних и међународних тела;
5. Недовољна полицијска , судска и други облици билатералне, мултилатералне и међудржавне сарадње на сузбијању појаве, недовољно пружање правне помоћи, размене информација, едукације кадрова и размене искустава на стручним саветовањима;
6. Непостојање или неадекватне специјализоване снаге и државна тела за сузбијање ове врсте криминалитета
7. Неадекватна казнена политика и одговорност правних особа које користе криминалне организације и организоване криминалне групе.
8. Недовољно познавање обима, метода и садржаја рада криминалних организација, како од старе стручних органа, тако и незаинтересованост државних структура за истраживањима науке у овој области.“¹⁸

¹⁷ Зборник радова са форума „Тенденције и пракса у области безбедности сузбијања криминалитета“, Проф. др Божидар Бановић, Београд 2003.

¹⁸ <https://www.imolin.org/imolin/naples.html> (09.10.2015.)

„Глобализација политичке сцене и интернационализација тржишта имала је снажног одраза на све токове друштвеног живота у земљама транзиције, али и земљама демократског света. Отворене границе довеле су до протока робе, капитала и људи. У земљама транзиције капитал непокретности и енергената постао је јефтина роба, а у западним земљама нагли прилив миграната значио је бар делимично разрешење социјалних проблема. За криминалне организације то је био изазов за освајање нових тржишта, без адекватне контроле кретања роба, људи и финансијског капитала. Узроци организованог криминалитета у земљама транзиције настали су наглим променама у посткомунистичком добу, када је привилеговани део друштвене елите искористио аномично стање и правни вакум преласка с планског на слободно тржиште пословања, без претходно припремљене реформе економског и правног система. У таквим условима нагло су пропадала социјалистичка предузећа с државном и друштвеном својином и оснивани су нови привредни субјекти. Под видом оприватизације легализовани су бројни примери пљачке намерно обезвезујућих, а потенцијално значајних привредних ресурса“¹⁹.

„Нагле промене и солабљени механизми државне контроле довели су до дезорганизације извршне и судске власти. Законодавна власт је закаснила са правном интервенцијом, а нови облици криминалитета затекли су у примени старо законодавство, непримерено новонасталим проблемима. Нерегулисано тржиште имало је за последицу несташицу роба и функционисање „сиве економије“. Реорганизација државног, полицијског и војног апарата довела је до отпуштања мноштва припадника ових служби, којима је организовани криминалитет остао једини начин за егзистенцију и наставак професионалне оријентације. Други део који је остао у службама, доведен је у социјално стање безнађа и стварања веза са отпуштеним припадницима који су већ ступили у криминалне организације“²⁰.

¹⁹ Бошковић, М., Скакавац, З. : Организовани криминалитет-карактеристике и појавни облици, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2009.стр.237.

²⁰ Бошковић, М., Скакавац, З. : Организовани криминалитет-карактеристике и појавни облици, Факултет за правне и пословне студије, Нови Сад, 2009. стр. 238.

4.4. Појавни облици организованог криминалитета

Основни облици делатности организованог криминалитета су многобројни. У интерпретацијама Интерпола делатност организованог криминалитета доводи се у везу са својеврсном криминалном економијом. Материјална добит произилази из свих могућих криминалних делатности, као што су трговина вредносним папирима, продаја оружја, кријумчарење, проституција, прање новца и нарочито продаја дрога. Зарада добијена од криминалних активности је огромна тако да је привреда многих земаља уздрмана због тога. „Неопорезовано богатство је производ криминалне индустрије, конкуренција се елиминише на све могуће начине, комерцијална стратегија се своди на подмићивање институција, функционера и грађана.“²¹

„Према проценама наведеним у Стратегији за борбу против организованог криминала, на подручју Републике Србије најзаступљенији облици организованог криминалитета јесу трговина наркотицима, изнуде, отмице, уцене, трговина људима, кријумчарење људи, фалсификовање новца и других средстава плаћања, проституција, трговина оружјем и експлозивним материјама, међународно кријумчарење возила, кријумчарење акцизне робе и високо-технолошки криминал.“²²

²¹ Бошковић, М.: Криминологија, Универзитет у Новом Саду- Правни факултет, Нови Сад, 2007. год, стр. 381.

²² “Стратегија за борбу против организованог криминала“, Службени гласник РС, бр. 23/2009.

Основни видови организованог криминалитета су:

1. Трговина наркотицима,
2. Терористичко организовање,
3. Трговина људма,
4. Кријумчарење оружја,
5. Корупција,
6. Прање новца,
7. Компјутерски криминалитет,
8. Крађа културних добара,
9. Кријумчарење драгоцености,
10. Кријумчарење моторних возила,
11. Рекет.

Трговина наркотицима

„Трговина дрогом представља главни извор средстава у већини трнсационалних криминалних организација.“²³ Производња и дистрибуција дроге се врло тешко открива, па је и то један од разлога што се велики број криминалних организација бави овим „послом“ . Најчешће се тргује хероином, кокаином, канабисом, и синтетичким дрогама. Производња, поседовање, и продаја дроге је забрањена у скоро свим земљама света, с тим што су последњих година учестали захтеви за легализацију тзв. „лакхих дрога“. У међународним размерама постоји велико ангажовање међународних организација за забрану производње и илегалне продаје дрога, поготово због повезаности ових делатности са организованим криминалитетом (нарко мафија - сицилијанска мафија *Costra Nostra*, кинеске „тријаде“, јапанске „јакузе“, албанска мафија, америчке и латиноамеричке банде, кланови из турске и пакистана.

Нелегална трговина дрога, повезана је са ширењем организованог криминалитета и корупције, посебно у државама у којима није успостављена владавина права и не постоје или не функционишу одговарајуће институције, што може зауставити или успорити процес развоја у тим друштвима. Производња и трговина наркотицима је у једном броју држава постала национална привредна делатност која је као својеврсна подземна економија организованим криминалним групама обезбеђује енорман криминални профит и утицај у тим државама. Злоупотреба опојних средстава последњих година доживљава своју експанзију, нарочито забрињава чињеница да је све већи број наркомана млађег узраста.

²³ Процене биланса илегалне трговине наркотицима од стране организованих корпорација крећу се у приходима од око 660 милијарди долара, чиме је само промет трговине оружјем премашио тај износ и то првенствено због ескалације оружаних сукоба. Поређења раду то је више него целокупни национални доходак 53 најразвијеније земље света.

Савремени развој човечанства карактерише пораст различитих социјалнопатолошких појава, међу којима се, по нарочито тешким последицама, издваја наркоманија чије жртве су пре свега сами наркомани, породица као и друштво у целини. Кријумчарење опојних дрога повезане су и са другим криминалним активностима као трговина оружјем, људима, зеленаштом и све више прањем новца због настојања криминалаца да новац стечен трговином дрогама инвестирају у легалне послове.

Дрога је један од најпрофитабилнијих производа у структури организованог криминалитета. Нелегална трговина дрогом одвија се свуда по систему уређене организације и мреже која функционише по принципу хијерархије, од произвођача дрога, накупаца и власника складишта.

Трговина оружјем

Кријумчарење оружја, уз трговину наркотицима, је један од најпрофитабилнијих облика организованог криминалитета. Трговина оружјем представља историјску традицију и легалног и илегалног промета. Уозбиљњим размерама она је почела с проналаском барута, односно ватреног оружја. У овој криминалној делатности често учествују и легални државни органи.

Трговина оружјем често се јавља заједно са трговином дрогом. Има три основне карактеристике: одвија се тајно, прате је велики трошкови и завршава се прањем новца. Трговина људима представља једно од најпрофитабилнијих илегалних тржишта које постоји на глобалном, регионалном и националном нивоу. Поезана је са илегалним тржиштем роба и услуга (црна тржишта докумената и радне снаге).

Највећи део ручног оружја и лаког наоружања данас се производи у развијеним земљама света. Водећи произвођачи су САД, Велика Британија, Немачка, Француска, Шпанија и Италија. Кријумчарење оружја врши се по унапред утврђеном плану. План организованих кријумчара подразумева утврђивање прецизних маршрута деловања, извиђање граница и граничних прелаза, проучавање царинских и полицијских контрола, њихов распоред и персонални саставсмена итд. Кријумчарење се обавља разним каналима и путевима, при чему транспорт одређеном врстом саобраћаја представља посебно разрађену стратегију.

Трговина људима

Трговина људима је савремени глобални феномен, правно један од најсложенијих међународних проблема, који снажно погађа и разара државе у политичкој и економској транзицији, ратним или другим конфликтним ситуацијама, а које су најчешће земље порекла за трговину људима. Иако је реч о савременој појави, трговина људима је истовремено и историјска категорија са веома дугом историјом, чију основу чине ропство и експлоатација тј. поступање према човеку као према роби. Иако добија све више нових форми, поједини облици ропства и експлоатације задржали су се кроз историју до данас у скоро идентичном облику. Међутим, овај феномен, поред сиромашних, значајно погађа и транзитне, а такође и економски развијене земље које су најчешће земље дестинације. Трговина људима подразумева намамљивање, превоз, предају, куповину, продају или држање у неком простору других лица и то употребом силе, претње, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења, поверења, односа зависности или тешке ситуације у којој се особа налази, или задржавање личних исправа или давање и примање новца и других користи. Разликују се три фазе трговине људима: намамљивање/отмице, транспорт/продаја и различити облици експлоатације. Трговина људским органима праћена је отмицама и насилним трансплантацијама. Тржиште за набавку људских органа налази се у неразвијеним државама и државама у развоју. У криминалним делатностима често учествују здравствене установе које легално послују.

До експанзије трговине људима посебно долази последњих деценија прошлог века, после рушења Берлинског зида и слома комунистичких режима у источноевропским земљама. До тада је била доминантна трговина женама и мушкарцима, углавном из Азије и Латинске Америке према западноевропским земљама. Трговина људима у основи представља драстичан облик кршења основних људских права. Кршење људских права је широког спектра и обима и јавља се као последица примарне, секундарне и терцијалне виктимизације.

Најпознатији термин који је до сада био у употреби у вези са овом појавом јесте трговина белим робљем, мада су у последње време у примени и други термини, као што су:

- трговина људским бићима,
- кријумчарење људи,
- кријумчарење жена и деце,
- организована проституција,
- трговина људским органима,
- трговина женама и децом,
- секс трафикинг и сл.

Прање новца

Прање новца представља озбиљан међународни проблем. Прање новца у основи представља легализацију капитала стеченог криминалном делатношћу. Јавља се као основни услов за остојање трговине опојним дрогама, оружјем, људима, људским органима и уопште свих појавних облика организованог криминалитета. Циљ прања новца је прикривање нелегалних извора стечене зараде, избегавање плаћања пореза, и пласирање новца у легалан платни промет. Чине га финансијске трансакције ради прикривања стварног порекла новца и других облика капитала на тржишту. Састоји се у фалсификовању финансијске документације и манипулацији у систему међубанкарских трансакција.“ Последњих година се значајно изражава у утајама пореза, илегалној трговини дрогама и оружјем, у организованој коцки, проституцији и рекету, као и у процесима приватизације капитала у бившим социјалистичким земљама источне Европе, те у организованим криминалним каналима на западу.“²⁴

Неколико карактеристика чини прање новца нарочито важним и утицајним. Пре свега, ефекти прања новца имају утицај и на сам организовани криминалитет, подстичући развој криминалних организација и професионализма. Остваривање профита је основни циљ организоване криминалне делатности. Врло често се разним таквим активностима остварују енормне суме новца. Наиме, савремене тенденције у борби против свих облика криминалитета, посебно организованог и транснационалног криминалитета, усмеравају борбу против криминалитета на кривичноправне мере казнене политике заплене средстава стечених криминалном делатношћу и онемогућавање укључивања таквих средстава у легалне финансијске токове.

²⁴ Бошковић, Мило: Криминолошки лексикон, Матица српска, Универзитет у Новом Саду, 1999, стр.264.

У том циљу, учесници у прању новца прибегавају разним финансијским трансакцијама с циљем прикривања правог порекла новца, да би га учинили легалним средством промета на тржишту новца, што им обезбеђује нормално коришћење у пословним односима у којима пласирају свој капитал. Као пратећа појава криминалне делатности, присутно је у земљама широм света, врши се на разне начине и испољава кроз различите форме. У савременим условима оно добија комерцијалне видове, испољавајући се као недозвољени „бизнис“ који појединим националним привредама проузрокује велике штетне последице. Начини прања новца, према систематизацији финансијских трансакција, одвијају се и кроз форме легалног банкарског полсовања тзв. of-šог банкарства, алтернативним системима дознака и разним моделима у економској области-електронског и интернет трансфера.

Термин „прања новца“ настао је у САД у периоду прохибиције (време забране дочења алохола), у трећој деценији прошлог века, када су криминалци зарађени новац од илегалне производње и кријумчарења алкохолних пића приказивали као зараду коју су остварили у ланцу својих перионица за прање рубља и аутомобила, поводом те појаве почео је да се употребљава термин „прање новца“, одакле га је преузела Криминолошка наука. Постоје многе дефиниције ове појаве, које су текстуално различите у суштини сличне, у појединим деловима чак идентичне.

Наш Кривични Законик усваја тзв. „радну дефиницију“ прања новца која гласи:

„Прање новца представља конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела.или стекне, држи или или користи имовину са знањем, у тренутку пријема да та имовина потиче од кривичног дела.“²⁵

²⁵ Кривични Законик Републике Србије

Рекет

Рекет (изнуда или утеривање дуга) је облик организованог криминалитета који се састоји у наплати „пореза“ за криминалну организацију, у изнуди под видом заштите од других криминалних организација.

Рекет се спроводи методом уцене, уз претњу одмаздом према власницима угоститељских објеката или других приватних предузећа, члановима породица или претњом да ће бити уништена имовина. Овај облик криминалне делатности је кроз историју увек одражавао конкретне друштвене и економске прилике , а до његове интернационализације довели су развој техничких достигнућа- посебно информационих технологија, као и процеси глобализације и интернационализације финансијско-тржишног система.

Рекет се може сматрати „општим типом“, најраширенијом (а када се посматра криминална каријера појединачног „организованог криминалца“) и почетном делатношћу ове врсте криминалитета. То значи да се „систематска пракса изнуђивања застрашивањем, при чему се обично прети нападом на личност или уништењем имовине“, како се у литератури рекет најчешће дефинише, провлачи кроз већину њихових активности.

Рекет је приступачан и почетницима јер не тражи поседовање посебних средстава извршења нити посебну обуку. Зато се многи познати „босови“ криминалног подземља почели као рекеташи у својој средини, са једним поштољем и наоружани дрскошћу.

Обично се као облици рекета наводе изнуђивање новца од власника фирми и рекетирање запослених. У првом случају „заштита за новац “ намеће се бизнисменима којима се гарантује „осигурање “ од „ризика да им радња или други објекат буду запаљени, а излози и главе разбијени“. Понуда се не сме одбити јер ће се радњи, односно њеном власнику догодити управо оно од чега се морао „осигурати“.

Друга форма изнуђивања спада у групу организованог криминалитета код којих се он инфилтрира у легални бизнис.

Традиционални облици рекетирања у области запошљавања који су и даље актуелни укључују:

- успостављање љубавних уговора (sweetheart contact) са послодавцима,
- пљачкање радничких потпорних фондова,
- изнуђивање „осигурања против штрајка“ од послодаваца.

Корупција

У општем смислу, под корупцијом, као друштвено негативном појавом, подразумева се стицање материјалне користи или привилегија без правног основа за такво стицање.

Неоспорна је чињеница да је корупција карактеристика сваког друштва, само је питање њене природе и размера у појединим раздобљима развоја. Као криминални феномен реч је о друштвено негативној појави, која је настала паралелно са формирањем првих држава, а у зависности од историјски датих социјалних, економских, политичких и других услова новијег датума, као друштвена појава корупција није нов феномен. Иако еј терминолошки новијег датума, као друштвена појава корупција није нов феномен. Води порекло још из Античког доба .

Корупција је једна од најважнијих карактеристика организованог криминалитета која је директно повезана са органима власти и циљем стицања нелегалне користи.

Корупција се искључиво везује за службену дужност. Законито и ефикасно обављање службе је од изузетног значаја за свако друштво. Зато је корумпирана свака особа она која, занемарујући своју дужност, злоупотреби положај и овлашћења која има, ради било какве користи.

Веома плодно тло за корупцију је и подручје политичког одлучивања , односно поткупљивање политичких партија и њихових лидера у предизборним активностима. Чињеницу да су за изборну кампању потребна веома велика средства многи „бизнисмени“ користе да под видом легалних донација поткупљују политичаре , који су са позиција власти дужни да такве услуге адекватно надокнаде.

Компјутерски криминалитет

Увођење компјутера (рачунара) у информациони систем чини једну од најзначајнијих и најреволуционарнијих тековина развоја савремене цивилизације, односно њеног техничко-технолошког развоја. Нове информационе технологије довеле су до знатног напретка у обиму, брзини и квалитету односа производње, трговине, саобраћаја, безбедности, финансијског послова, науке и уметности, као и у свим сферама човековог живота, с тенденцијом сталног усавршавања.

Зависност друштва од компјутера је у савременом друштву свеопшта, посебно у развијеним земљама у којима су целокупна индустрија, услуге и инфраструктура ослоњена на компјутере: снабдевање водом, струјом, телефонске и друге везе као и берза.

Компјутерски криминалитет је пре свега новији (савремени) облик вршења кривичних дела , која карактеришу својства велике динамике и изузетних форми појавних облика и видова испољавања. Штетне последице компјутерског криминалитета су изузетно велике. Оне постичу, пре свега, из бројности деликата

који се њиме могу починити у најосетљивијим областима примене компјутерске технике, како у наступању материјалне штете (у виду прибављања противправне користи или физичког и материјалног оштећења), тако и у другим видовима угрожености безбедносног система, парализе привредних и друштвених функција, инфраструктурних области, комуникација и материјално-финансијског пословања. Према неким проценама, проневере компјутерском техником су десетоструко веће него класичним присвајањем.

Начини коришћења компјутера у криминалној делатности су различити:

- као објект напада,
- као средство извршења,
- као средство за планирање,
- прикривање криминала,
- као средство преваре,
- као средство за ометање истраге.

Врсте компјутерског криминалитета:

1. Hacking криминалитет,
2. Компјутерске злоупотребе,
3. Компјутерске преваре,
4. Компјутерске саботаже,
5. Компјутерски тероризам,
6. Компјутерска пиратерија,
7. Компјутерски вандализам,
8. Криминалитет везан за компјутерске мреже.

Терористичко организовање

Израз тероризам води порекло од латинске речи *terror, terroris*, што у преводу значи јак страх. Под општим појмом тероризма подразумева се доктрина, метод и средство изазивања страха и несигурности код грађана систематском употребом насиља ради остваривања одређених, првенствено политичких циљева.

У првобитним значењима тероризам је дефинисан као метод којим једна организована група или партија покушава да оствари своје циљеве, првенствено

применом насиља према противнику. Сам појам је доживео многе промене у свом основном значењу. Најпре се тиме означавало насиље појединца према другим људима и објектима, затим насиље појединца и група против државе и, на крају, насиље државе према сопственом народу или другим народима.

Овај појам се користи као синоним за све видове политичког насиља, па се тако изједначава и са герилом, анархизмом и другим колективним облицима насиља. Тероризам је стални пратилац људске историје и савремене људске заједнице и односа. Он је дугорочни и универзални проблем који мења облике, али чије деловање озбиљно угрожава основне људске и цивилизацијске вредности.

Почетне форме правног појма тероризма датирају из 1930. године са Треће међународне конференције за унификацију кривичног права одржане у Бриселу.

Опште карактеристике

Битна карактеристика тероризма, без обзира на његове облике и форме испољавања, јесте да по свим критеријумима класификације спада у облик професионалног, односно организованог криминалитета. Савремени теоризам одликују:

- висок степен организованости,
- професионализам,
- злоупотреба техничких достигнућа,
- велика финансијска моћ стечена прањем новца и манипулацијама новчаних завода у многим земљама.

Из мноштва карактеристика истичу се:

- универзалност појаве,
- еволуција примена методе и средстава,
- усмереност циља у терористичком акту,
- професионалност и организована активност.

Тероризам има више врста, то су: међународни, државни, политички, религиозни, индивидуални и групни тероризам.

Међународни тероризам се огледа у томе што је на нивоу националних законодавстава углавном присутан висок степен сагласности о томе да тероризам и терористички акти представљају посебно опасна кривична дела тј. дела која се чине из строго непријатељских побуда и која проузрокују велику друштвену опасност и угроженост по државу и њену безбедност у целини.

Религиозни тероризам је инспирисан религијским фундаментализмом и настаје у оквиру историјских традиција традиционалних религија у којима се насиље увек назива као претећа сенка.

Политички тероризам потиче од речи терор и терорисање, које су ушле у општу употребу приликом владавине терора у време Француске револуције. У политичком дискурсу те, и касније епоха, реч терорисање се користи да опише употребу насилних метода државног управљања или отпора таквом управљању. Терорисање је блиско повезано са принудом, са насиљем које се користи илегално, против прихваћених закона и норми.

Државни тероризам као облик има најразличитије форме. Државни тероризам, својствен диктаторским режимима, може бити усмерен против сопственог становништва, али и против других држава.

Тероризам и организовани криминалитет доводе се у везу, с извесним формама преплитања облика организованог криминалитета и примене метода насиља, односно тероризма. Обично се овај облик више везује за професионализам као општу одлику свих видова, а не само облик облика организованог криминалитета.

Крађа културних добара

Не постоји универзална дефиниција појма културног добра. Према Закону о културним добрима из 1994.године, у зависности од физичких, уметничких, културних и историјских својстава, културним добрима се сматрају споменици културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места (непокретна културна добра). Међународним криминалитетом у области уметнина сматра се крађа уметничких дела, нелегални извоз предмета под заштитом интернационалних закона, те крађа из археолошких налазишта. Предмети крађе морају имати историјску или уметничку вредност.

Ниједна држава није безбедна када су у питању активности организованих криминалних група које пљачкају културне просторе и отимају наслеђе нација у намери да их уносно продају на светким тржиштима антиквитета.

При том су угрожена сва културна и историјска добра која се понекад уништавају чак и експлозивом. Културна добра су због своје вредности одувек представљала мету разних криминалних активности, али због степена друштвене опасности посебну пажњу заслужује активност организованог криминалитета.

Трговина украденим културним добрима четврто је по реду црно тржиште на свету, одмах после кријумчарења дроге, оружја и људи. Интерпол признаје да је до тачне информације о годишњем промету на овом тржишту немогуће доћи, и не

потврђује тезу да је то „друга, трећа или четврта најтипичнија форма“ криминалитета.

Кријумчарење моторних возила

Поред трговине наркотицима, оружјем, људима и сличним облицима криминалитета, добар део послова мафије везан је за крађу. Проблем трговине украденим возилима у великим размерама посебно је изражен последњих деценија. У оним државама које нису економски развијене или саме не производе аутомобиле увек постоји тржиште за половне аутомобиле, с тим што су неки типови возила више вредновани од других. На европским просторима крађа и кријумчарење возила масовније почиње крајем осамдесетих година прошлог века, при чему је број украдених возила у периоду од 1989. године до 1993. године утростручен.

Крађе возила су један од најактуелнијих проблема у земљама ЕУ, претежно у Немачкој, Белгији, Француској, Италији, која се кријумчаре и којима се илегално тргује у Русији, Чешкој, Пољској, балтичким земљама, Мађарској, Хрватској, Бугарској, Румунији, те Србији, Црној Гори, Албанији.

Овај вид криминалитета посебно је добро организован кад је у питању међународна трговина украденим возилима. Групе криминалаца послују као велике међународне компаније. Имају веома сложену структуру.

Ситуација у Србији-

На територији Републике Србије, посебно у Београду, све је израженија појава крађе аутомобила. Кулминација ових крађа, као и на подручју осталих бивших југословенских република, била је евидентна у последњој деценији прошлог века. Према сазнањима полиције, највећи број украдених аутомобила у Републици Србији, посебно у Београду, одвози се, са унапред припремљеном фалсификованом документацијом, у Републику Црну Гору, где се оваква возила „легаллизују“, а затим препродају лицима у Босни и Херцеговини, Хрватској, Албанији и Италији.

Без обзира на умешаност међународне криминалне организације и рад са украденим аутомобилима са запада, крадљивци из Србије „оперишу“ у свим деловима наше земље.

Већина криминалних активности одвијала се класичном крађом паркираних возила, отмицом и преваром власника, организованим пљачкама салона аутомобила, те једно време веома распрострањеним начином тзв. скидања возила с осигурања.

У организационом смислу, за ову врсту појаве се може рећи да је делом била специјализовани облик криминалне делатности криминалних организација које су се бавиле различитим видовима делатности, али на локалном нивоу и искључивим видом занимања појединих криминалних група. Сличности између њихових облика активности су, пре свега, у посебним видовима поделе послова унутар криминалне групе или организације, при чему су се једни бавили техником крађе возила, други фалсификовањем документације, трећи фалсификовањем (преправком) идентификационих ознака на возилима, и на крају, посебне групе за кријумчарење, транспорт и препродају возила.

Технички вид у криминалистичком смислу био је различит, зависно од врсте возила. Новија и скупоценија возила су крадена помоћу софистициране технике отклањања заштитних уређаја од крађе и са фалсификованом документацијом директно препродавана или присвајана на илегалном тржишту аутомобила. Старија возила су крадена обијањем класичним алатима провале и обијања и продавана на илегалном тржишту, а чешће претварана у резервне делове који су завршавали на истом тржишту.

Скупоцени аутомобили често се нуде власницима уз откуп који обично износи 20 % од њихове реалне цене, односно од 3.000 до 16.000 евра, у зависности од квалитета возила. На овај начин криминалци веома лако обезбеђују значајан приход и простор за манипулацију над „жртвом“.

Крађа аутомобила је појава која се вероватно никада неће моћи у потпуности искоренити. Улажу се огромни напори да се ризик крађе сведе на најмању могућу меру и тиме смањи број украдених возила. Та велика кампања креће практично из фабричких хала, где се нови аутомобили опремају најсавременијим безбедносним системима против крађе.

Осим луксузних аутомобила учестале су и крађе камиона и шлепера. Међутим, полицијске службе ову појаву често не третирају као криминалитет. Ова криминална делатност захтева много вештине и екстензивну криминалну структуру, али доноси и велики профит.

4.5. Организовани криминалитет у Србији

Организовани криминалитет у Србији почео је да се јавља деведесетих година прошлог века, када је дошло до распада социјалистичке Југославије, почетком грађанских ратова и увођењем економских санкција. Од криминогених фактора који су директније утицали на појаву и развој организованог криминалитета, поред ратова вођених на просторима бивше Југославије, треба споменути и формирање паравојних формација које су вршиле разна кривична дела, затим прекид економских и политичких односа са новоформираним државама тј. ситуацију коју је веома вешто користио организовани криминалитет Економске санкције и огромна инфлација јесу свакако фактори који су пружали велике могућности за деловање организованог криминалитета. У групу осталих фактора који су деловали на настанак и развој организованог криминалитета спадају: смањена производња и понуда производа, несташица појединих артикала на домаћем тржишту, ниска примања и пад стандарда, незапосленост, неповерљивост домаће валуте, монополистички положај великих привредних система и неких других предузећа, процес трансформације државне својине и државног капитала, криза на Косову и Метохији, НАТО бомбардовање, промена власти 2000. године, кашњење у доношењу појединих прописа, недовољно ангажовање надлежних органа и непостојање политичког консензуса за једну свеобухватну, стручну и ефикасну активност на плану сузбијања организованог криминалитета.

Организовани криминалитет у Србији све више поприма карактеристике оригиналног мафијашког деловања, какво на западу постоји дуги низ година. Неке криминалне групе и кланови све више подсећају на типично мафијашко деловање *Koza Nostre*, *напуљске Каморе* али и на деловање кинеских тријада и јапанских јакуза. Према извештају Службе за борбу против организованог криминала (SBPOK) из 2010. године у Србији су откривене : 4 организоване криминалне групе у области финансијског криминала; Организовани наркокриминал чини најзаступљенији облик организованог криминала. Откривене су 22 криминалне групе са укупно 153 члана од којих 126 лишено слободе; У области организованог високотехнолошког криминала откривена је организована криминална група, коју су чинили радници на бензиским станицама „NIS Jugopetrola“, а која је у дужем временском периоду вршила поткрадање поторшача приликом куповине горива. Група је прибавила имовинску корист у износу 2,5 милиона динара; У сузбијању кријумчарења људи је против 297 лица поднето 170 кривичних пријава због организованог илегалног пребацивања преко државне границе 3.083 лица међу којима највише држављана Авганистана (1.263), Пакистана (578), наших држављана са подручја AP KiM (210), Палестине (166), Туниса (121) и др. У области сузбијања и кријумчарења и трговине ватреним оружјем, откривена је једна организована криминална група која је из БиХ кријумчарила ватрено оружје на територију Србије и Грчке; У области сузбијања организованог криминала, откривено је 7 организованих криминалних група са укупно 57 чланова од чега се 5 криминалних група бавило

се вршењем разбојништава у златарама и над транспортима новца и тешких крађа; У борби против свих облика корупције у 2010.години, откривена су укупно 3.792 кривична дела са елементом корупције, што је, примера ради, за 28 % више него у шестогодишњем периоду од 2000. До 2005. године (2.748). Највећи број коруптивних кривичних дела чине злоупотребе службеног положаја (1.699). Откривена су 152 (149) кривична дела примања и давања мита.

Захваљујући друштвено-економским и политичким приликама кроз које Србија пролази, организовани криминалиет је ојачао, створени су бројни мафијашки кланови и криминалне групе, посебно у Београду, који представљају изузетну опасност по саму државу. Сурчински, земунски, вождвачки, раковачки, бежанијски или кланови са Звездаре, Новог Београда и слично не презају ни од вршења најтежих злочина што потврђује и убиство премијера Србије Зорана Ђинђића. Стицање енормног профита и борба за моћ и превласт кључни су циљеви свих тих мафијашких кланова и група. Да би оставрили постављене циљеве, сепско подземље покушава да уз помоћ корупције у свој криминални план укључи и представнике органа власти, политичких партија, правосуђа, полиције, инспекцијских органа, царине и сл.

4.5.1. Земунски клан

„Земунски клан“ је до 2003.године био најмасовнија криминална група коју су организовали Душан Спасојевић (Дућа), Шиптар и Миле Луковић Кум. У извршењу кривичних дела укључивали су и велики број других лица из криминогених средина како из Београда и других градова Србије тако и Републике Црне Горе. Криминална делатност групе је извршење најтежих кривичних дела и то: убистава, покушаји убистава, отмице, разбојништава, изнуда-рекетирање, одузимање моторних возила и враћање оштећеним уз надокнаду, тешких крађа, насилничко понашање, недозвољено држање и ношење оружја и других дела. Једна од главних криминалних делатности Спасојевићеве групе је кријумчарење опојних дрога. У кријумчарењу дрога и илегалној препродаји исте сарађивали су једно време са Сурчинским кланом. Заједно су чинили једну од најачих међународних кријумчарских група за овај део Европе. Хероин су најчешће кријумчарили из Турске, Бугарске и Косова, према земљама западне Европе, а организовали су набавку и транспорт кокаина из Јужне Америке, такође према земљама Европе. Спасојевићева група се сукобљавала и обрачунавала са многим криминалним групама и појединцима, а организовали су и извршили више ликвидација. Главни разлог обрачуна био је борба за примат и територију за извођење криминалних послова.

Једна од криминалних делатности групе било је и одузимање моторних возила и враћање возила за новац крајем 2000.године и почетком 2001.године делатност групе прерасла је у отмице људи и пуштање за милионе немачких марака.

У извршењу кривичних дела група је испољавала дрскост, насиље и суровост и то је чинила уз употребу ватреног оружја. Отета лица и лица над којима су вршили изнуде и рекетирање, често су држали у својим „приватним затворима“. Од вршења наведених кривичних дела стекли су велики капитал, који су покушали да легализују кроз куповину некретнина, правећи тржне центре, локале, станове, као и куповину хотела и других објеката у иностранству. Након убиства премијера Србије Зорана Ђинђића група је потпуно растурена у акцији „Сабља“ а припадници ове организоване криминалне групе осуђени су пред Специјалним судом 23. маја 2007. године на укупно 378 година затвора.

4.5.2 Сурчински клан

Група је у криминалним срединама позната као „Сурчинска група“, чији је вођа Љубиша Буха звани Чуме, а стални чланови: Миленковић Дејан зв. Багзи (Чуметов дугогодишњи нераздвојни пратилац), Наранџић Милан зв. Лимун, Јовановић Љубомир зв. Стаклени. У извршењу свих тежих кривичних дела били су повезани са Душаном Спасојевићем и његовом групом, а у трговини наркотицима са Космајцем Драгославом. У периоду од 1990. године Буха и његова група бавила се одузимањем моторних возила и враћањем украдених аутомобила за новац. Кријумчарењем опојних дрога почели су да се баве нешто касније. Кријумчарење су вршили у већим количинама како за тржиште СРЈ тако и за тржиште земаља западне Европе. Велику материјалну добит стекли су недозвољеном трговином нафтом и нафтним дериватима и цигаретама. Нелегално стечени новац пласирали су у легалне токове кроз разне инвестиције, као што су трговина нафтом, набавка и куповина машина за асфалтирање путева и др. У трансформацији новца у легалне токове директно је учествовао Ранковић Предраг звани Пеџони. Према оперативним сазнањима заједно са групом Душана Спасојевића учествовали су у многим оружаним обрачунима и ликвидацијама у подземљу. Најжешћи обрачун био је са криминалном бандом Ускоковић Зорана званог Сколе, где је обострано било више мртвих и рањених. „Сурчинска група“ заједно са Космајцем Драгославом и групом Душана Спасојевића представља најорганизованију међународну кријумчарску групу кокаина и хероина у овом делу Европе.

4.5.3. Водовачки клан

Деведесетих година прошлог века под вођством Горана Вуковића Мајмуна, који се прославио убиством Љубормира Магаша, познатијег као Љуба Земунац, у Фракнфурту, „вождовчани“ су били најорганизованија и најбруталнија група у београду. Ова криминална група се често сукобљавала са другим мафијашким групама, при чему је убијено више њених чланова као и саме вође банде Горан Вуковић, Ђорђе Божовић Гишке, Александар Кнежевић Кнеле, Зоран Димитров Жућа, Бојан Петровић и Јован Симендић. Главне делатности су јој биле изнуда, крађе возила и трговина наркотицима. Њену експанзију прекинуо је Душан Спасојевић са „земунцима“ који је чак у једном тренутку успео да се убаци на територију Вождовца. Међутим, завршетак акције „Сабља“ означио је нови почетак за „вождовчане“. Они су се прилагодили новим трендовима, тако да новац од наркотика убацују у легалне токове (некретнине, кладионице, мењачнице, фудбалске клубове).

Иако се последње деценије доста тога променило на врелом асфалту Београда, то није умањило моћ вождовачког криминалног клана који и даље игра важну улогу у подели послова и територија у престоници. Према полицијским подацима, овај клан је сада други по снази међу организованим криминалним групама, одмах иза новобеоградског. Главни извор нелегалне зараде исти је као у прошлости- трговина дрогом, рекетирање власника локала, грађевинских предузимача. Те паре перу углавном кроз изградњу станова, али улажу и у ланце ђевабџиница. Као и код осталих криминалних група, ниједно име из груе не појављује се у папирима, иако се у граду зна ко тачно стоји иза ког улагања.

Кормило су, према подацима МУП-а, преузели Срђан Качавенда и Владан Контић Конта који се и сам неколико пута рађаван, последњи пут 2006.године. У сукобу са Луком Бојовићем у вили „Јелена“. По преузимању лидерства, он се повукао из јавности. Нове снаге, очигледно под његовим утицајем, нису наставиле са ватреним обрачунима као претходници, што не значи да су мање храбри. Нису као некад у отвореном рату са другим клановима, а познато је да су у највећем сукобу били са комшијама са Звездаре, који су се такође последњих година променили. Повукли су се са улица, али су наставили да раде старе послове. Као и већина београдских кланова и „вождовчани“ раде у тишини, покушавајући да новац пребаце у легалне токове. Сазрели су, и утолико опаснији по државу.

4.5.4. „Кекина група“

Вођа групе је Стојановић Дејан, звани Кека (Стојановић еј извршилац кривичног дела убиства Сибиновић Горана). Чланови групе су: Никола Шесто звани Пика (извршилац убиства Мићи Синише), Боровчанин Иван (заједно са Пејановић Војканом извршио убиство Вукмановић Милана), Микетић Владан (сумњичи се за више убистава међу којима Банда Николе и Петровић Николе, због чега је у бекству у иностранству), Спасојевић Небојша звани Спале (покушао убиство Ергић Ненада), Грујовић Ненад звани Груја (заједно са другим члановима групе учествовао у убиству Петровић Николе), Арсенијевић Немаља звани Мутавац (заједно са члановима групе покушао убиста Бандић Жељка и Бандић Борислава), Милановић Небојша звани Милано, Дабић Александар звани Даба (извршилац покушаја убиства Вујановић Милана и покушај убиства Лазаревић Зорана), Милинковић Владимир звани Милинко (извршио силовање Несторовић Гордане и Јовановић Наташе), Влаховић Александар звани Рамбо (покушао убиство Илић Саше), Милосављевић Марио (покушао убиство Стојановић Саше и Бујагић Небојше).

Групу је формирао Стојановић Дејан, а услов уласка у групу је био да су сви чланови до сада извршили неко убиство или покушали неког да убију. Група је

више година била у „рату“ са групом покојног Јездимировић Стевана званог Језда, а због примата за територију Новог Београда. У том сукобу који је дуго трајао био је на обе стране више мртвих и рањених. Криминална делатност групе је вршење свих тежих кривичних дела: убиства, покушаји убиства, силовања, разбојништава, изнуде, уцене, насилничко понашање, враћање украдених возила уз откуп, кријумчарење опојних дрога и др. Чланови групе се доводе у везу са извршењем више кривичних дела убиства и покушаја убиства у Београду. За већину тих кривичних дела подношене су пријаве које нису окончане пресудама, а извршиоци су на слободи.

4.5.5. Клан „Америка“

Клан „Амеирика“ је раније био највећи криминални клан на Балкану. Трговина наркотицима, сурово уклањање конкуренције и крвава освета биле су његове основне одлике. Група „Америка“ је међународна криминална група која је важила као најјача у Београду током друге половине деведесетих, када је са асфалта истиснула тада неприкосновени „вождовачки клан“. Причало се да је групу основао тадашњи Ресор државне безбедности, са циљем да елиминише све оне који су почели да раде „на своју руку“. Екипу су чинили криминалци који су пре ратова на овим просторима радили у САД и који су се почетком деведесетих, „из патриотских разлога“, вратили у Србију. Током тих година ликвидирани су многи криминалци које су по сазнањима полиције и обавештајних служби, убили управо чланови групе „Америка“. Наводно група стоји иза убиства Радета Ђалдовића Ћенте, Милана Рогановића Роге, Мише Цветичанина, Бојана Петровића, Јусуфа Булића, Зорана Шијана и др. Исти извори кажу да су припадници ове организације убили и министра одбране Павла Булатовића, Радована Стојчића Бацу, тадашњег првог човека МУП-а Србије, Зорана Тодоровића Кундака, генералног секретара ЈУЛ-а, као и полицијске инспекторе Драгана Радишића, Драгана Симића и Милорада Влаховића. Као вођа групе у полицији се помиње Милета Миљанић, који важи за највећег дилера кокаина из Јужне Америке у Европу. Од јануара 2004.године, Милета звани Мајк, из Барајева, налази се у швајцарском затвору због сумње да је неколико година раније организовао пребацивање 114 килограма кокаина у Атину. Био је билизак пријатељ Воје Раичевића Американца, који је мистерионо нестао 1997.годиен. Његово тело никада није нађено. Према сазнањима полиције, овај клан сарађује са бугарским, турским, албанским али и ганговима широм Европе и Америке. Важи за једну од најорганизованијих наркоекипа у Европи. Има одличне контакте са картелима у Јужној Америци, а година заокупља пажњу полиције многих земаља. Са Албанском мафијом су успоставили веома тесну сарадњу и везу, а већ годинама одржавају контакте са Албанцима са Косова и Метохије. Тренутни вођа овог клана је највећи нарко-бос на Балкану и најтраженији бегунац српске полиције Дарко Шарић. Дарко Шарић се терети да је један од организатора шверца 2,8 тона кокаина из Јужне Америке у Европу, а процењује се да је имовина Дарка Шарића у Србији, али и у другим

земљама већа 100 милиона евра. Дарко Шарић је 2014.године ухапшен док је прелазио границу две државе у Јужној Америци, а лоцирала га је БИА која има највеће заслуге за његово хапшење.

4.6. Сузбијање организованог криминала

Супростављање организованом криминалитету подразумева предузимаер мера превенције, односно рад на његовом спречавању и одређених мера репресије, у циљу његовог откривања и обезбеђења доказа. При томе се морају узети у обзир неке чињенице које се односе на склоност организованог криминалитета да се мења и прилагођава актуелним друштвеним условима, спремност да успоставља криминалне везе са органима власти, државним и другим органима. То све подразумева један стратегијски приступ уз ангажовање свих надлежних органа у примени превенције и регресије као и ангажовање других субјеката који могу да пруже одговарајућу помоћ, при чемуј се мора имати у виду значајна делатност државе у доношењу одговарајућих прописа и примени адекватних мера и њене пуне подршке у супростављању организованом криминалитету.

За ефикасно супростављање организованом криминалитету, поред примене класичних метода, нужно је да користе и савремени методи, засновани на научним и техничким достигнућима који морају бити процесно дозвољени. За успешно сузбијање свих облика савременог криминалитета, посебно организованог криминалитета, изузетан значај имапланирање криминалистичко-тактичких радњи и мера, ради доказивања и посебних истражних радњи у оперативној делатности коју спроводи полиција у преткривичном поступку. Та

криминалистичка делатност најчешће се одвијај кроз криминалистичку контролу и криминалистичку обраду. Мере и радње које се планирају у криминалистичкој контроли углавном имају превентивни карактер и предузимају се када постоји општа сумња да се у одређеним објектима, на одређеним пунктовима или у другим срединама врше кривична дела организованог криминалитета. Планирање мера и радњи у криминалистичкој обради врши се у циљу постизања одређениј репресивних ефеката, пошто тада већ постоје основи сумње да је извршено неко кривично дело. Стратегијско планирање криминалистичке делатности у сузбијању организованог криминалитета морају да организују и у пракси реализују искусни и стручни кадрови, који морају познавати сва етиолошка и феноменолошка обележја организованог криминалитета као и методике његовог сузбијања.

Одредбама Законика о кривичном поступку Републике Србије, из домена специјалних истражних техника предвиђене су следеће мере за откривање и доказивање кривичних дела организованог криминалитета, корупције и других тежих кривичних дела:

1. Надзор и снимање телефонских и других разговора или комуникација;
2. Пружање симулованих пословних услуга и пружање симулованих правних послова;
3. Аутоматско рачунарско претраживање личних и других са њима повезаних података;
4. Контролисана испорука;

Поред поменутих специјалних истражних техника, изменама и допунама ЗКП-а прописане су и посебне мере за откривање и доказивање кривичних дела искључиво из области организованог криминалитета:

1. Прикривени иследник и,
2. Сведок сарадник.

Прикривеног иследника под псеудонимом или шифром одређује министар за унутрашње послове, директор Безбедносно- информативне агенције , директор Војно-безбедносне агенције односно лице који они овласте. Ову меру одобрава истражни судија на писмен предлог јавног тужиоца на период од највише годину дана с тим да се може продужити на још шест месеци. За то време прикривени иследник не сме да чини кривична дела нити да се подстиче на њих. Иако се не може сматрати мером посебних доказних радњи , (привремено) одузимање имовине сечене криминалом представља једну од кључних мера за сузбијање

организованог криминала. Наиме, веома је битно да се имовина, банкарски рачуни и предмети заплене, када се оцени да имају везе са кривичним делом, да се не би дешавало да поступак траје годинама, и да за то време окривљени распрода имовину и да држава на крају не може да добије назад оно што јој је отето кривичним делом. У том смислу, 23.Октобра 2008.године Скупштина Србије усвојила је Закон о одузимању имовине проистекле из кривичних дела, што је основ за одузимање финансијске моћи од мафије. Имовина би се привремено одузимала због постојања сумње да је стечена кривичним делом, док би трајно била одузета тек по доношењу правоснажне пресуде да је стечена на тај начин.

Нове форме испољавања организованог криминалитета захтевају, поред примене на научним и техничким достигнућима заснованих метода и одговарајуће субјекте који ће организовано, стручно и кроз тимски рад примењивати адекватне методњ у циљу успешнијег откривања, разјашњавања и доказивања кривичних дела из ових организованих криминалних делатности. Субјекти супростављања организованом криминалитету су:

1. Полиција, односно, унутрашњи органи послова;
2. Безбедносне агенције;
3. Министарство правде (судови о тужилаштва);
4. Министарство финансија (управа за спречавање прања новца, Пореска управа,
Управа царина) ;
5. Међународне организације;

У Србији законом се уређује организација и надлежност државних органа у сузбијању организованог криминала, и формирани су специјализовани државни органи за борбу против организованог криминала, и то :

- посебно одељење за сузбијање организованог криминала- „Специјално тужилаштво“ у Окружном јавном тужилаштву у Београду;
- служба за борбу против организованог криминала (СБПОК), у оквиру Министарства унутрашњих послова;
- посебно одељење у Окружном суду у Београду;
- посебна притворска јединица у Окружном затвору у Београду.

Министарство унутрашњих послова располаже посебно организованим, опремљеним и обученим организационим јединицама за борбу против организованог криминала. Управа криминалистичке полиције обједињује све јединице које учествују у борби против организованог криминала међу којима је

СБПОК носилац тих активности. У оквиру СБПОК-а функционишу организациони делови који се баве сузбијањем организованог криминала из области наркотика, општег, финансијског и високотехнолошког криминала. У Републичком јавном тужилаштву, 2008.године, основано је посебно одељење које се бави кривичним делима корупције и кривичним делима привредног криминала која су повезана са корупцијом. Такође, специјализована одељења формирана су у четири окружна тужилаштва у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. Наведена одељења поступају у тешким случајевима корупције односно случајевима „високе корупције“. Управа за спречавање прања новца овлашћена је са прибављања, анализира и размењује податке и информације у вези са прањем новца са надлежним државним органима, као и сродним службама других држава и међународним организацијама.

5. Деструктивне секте и организовани криминалитет

5.1. Појам организованог криминалитета у организацији деструктивних секти

Обзиром да је проблематика овог рада организовани криминалитет у организацији деструктивних секти, потребно је у најкраћим цртама објаснити и сам појам организованог криминалитета. Ради се о криминалитету који је динамичан, стално се мења и лако трансформише, изналази нове облике свог испољавања, па је због тога јако тешко прецизно дефинисати сам појам.

Организовани криминал је 1970. године представљао потпуно нов феномен за већину европских земаља, а водећу улогу у дефинисању тог појма имале су Уједињене Нације које су биле највише упознате са тим због постојања криминалних група на њиховој територији као што је Коза Ностра у Њујорку. Неколико различитих критеријума у категорисању организованог криминалитета били су представљени током наредне декаде. Најчешћи од тих критеријума били су хијерархијска структура, монетарни интереси, укљученост у нелегалне послове, прање новца, употреба корупције у круговима званичних функционера и интерног одређивања казни за чланове таквих група. Све до данас није пронађена дефиниција која изражава интернационалну пуноважност. Док неке дефиниције захтевају извештај број умешаних чланова групе нпр. три, друге захтевају извештај временски период у оквиру којег би криминалци могли да делују у том подручју. „Наши аутори дефинишу организовани криминалитет као чврсто организоване групе криминалаца које делују дужи низ година на темељу властитих норми, стандарда понашања и схватања о вредностима што им омогућава успешно вршење криминалних активности.“²⁶

²⁶ Модли Д. и Карајлић Н., Криминалистички речник, Тешањ, 2002 стр.410

Основне карактеристике организованог криминалитета су : криминалне организације-синдикати, хијерархија-одговорност и субординација, мрежна структура, флексибилност у раду, инфилтрирање у државне и привредне структуре, веза са органима власти и другим институцијама, насиље као метод, профит као циљ, професионализам као карактеристика.

Облици и делатност криминалитета, као што су убиства, наношење телесних повреда, сакаћење, отмице, изнуде итд. представљају данас само средства извршења које, у интересу организованог криминалитета, обавља најнижа хијерархијскаструктура тих организација да би се остварио њен циљ. Циљ оваквих организација је стицање профита и легализација стеченог новца.

Миленијско секташтво је радикална осуда света, која кроз своју духовну и временску конфузију тежи остварити божју реч кроз насиље, а нама показује начин деловања организованог криминала у деструктивним сектама. Сам појам организованог криминалитета се може објаснити кроз секте које су се појавиле у другој половини 20.века.

Данашње секте су богате и зато представљају велику опасност. Њихово, власништво су многе бројне фабрике, предузећа, школе и универзитети, болнице, институти, итд. Њихови чланови су обични људи, као и успешни професори, политичари, глумци и друге јавне личности и сви уобичајено одвајају +/- 10% од својих прихода за своје секте. Неким познатим научницима и интелектуалцима који нису чланови, секте плаћају да им својим појављивањем на њиховим скуповима дају легитимност. Армије чланова мисионаре или раде тешке шпослове и зарађују новац за своје секте. Притом, већина чланова живи строго аскетским животом, док сав сјај и богатство припада вођи. Вође су најчешће кривично осуђиване, а не мали број њих је умешан у тешка криминална дела и масовна убиства. Доминирају секте које издвајају огроман новац за медицинска истраживања на људском мозгу (Мунова секта, Сајентолози) који им се вишеструко враћа, јер медицинска сазнања користе за масовне манипулације људима. На последње скептике који воде рачуна да не уђу у лоше друштво, секте посебно делују преко многих хуманитарних и невладиних организација. Не заборавимо да је у нашој земљи регистровано више од 20.000 невладиних организација. Тешко је и одраслима да препознају деловања секти на време (а могу се сачувати само на тај начин), а како ће тек деца којима се и у основној школи поклањају шарене књижице које пропагирају секте. Наш Устав свима гарантује верска права и слободу, али се иза ове гаранције врло често крије и злоупотреба верских и других права и слободе. Сво богатство које многобројне секте поседују, зарађују или донирају искључиво њени чланови, не ретко нелегалним путем и начином деловања карактеристичним за начин деловања организација организованог криминала. Облици организованог криминала којима

се често вође секти служе су: трговина женама, трговина дрогом, проституција, трговина оружјем и прање новца.

5.2. Секте, социопатолошке појаве и криминалитет

Први проблем са којим се сусреће безбедност у домену секти јесте социјалног карактера. Ово се може сматрати примарним циљем секти јер је друштво најпорозније и најплодније тло, а уједно и највећи извор. Како ниједно зло не долази само, тако ни секте не долазе без пропратних негативних ефеката. Деструктивне секте поспешују развој других социопатолошких појава самим својим учењима. Прва ствар коју они чине јесте напад на ћелију друштва- породицу. Дезинтеграција породице за њих представља кључ успеха. Када је слаба породица слабо је и друштво. Директан „напад“ на најмлађе чланове друштва је најгори облик напада на породицу. То доводи до насиља у породици, преживљавање траума, па и до убиства. Тако уништена породица не може да делује као целина и она се дословно распада. Тада секта шири и продубљује свој напад кроз врбовање осталих чланова породице и сл. Врбовани члан одбацује породицу, само ћути или много прича, мења исхрану, родитеље сматра сувишним, има ново друштво, прави нови размештај у кући, одбацује све биолошке сроднике... Злостављање деце (предшколског и школског узраста) чији су родитељи или бар једно од њих припадници секте представља горући друштвени проблем. Родитељском припадношћу секти угрожен је правно-социјални статус детета који се креће од класичног злостављања и занемаривања до подвргавања деце специфичним режимима исхране , недопуштање примене одређених медицинских процедура, опа до пропуштања образовања и васпитања детета према учењима секте. Неретко, секте забрањују деци да се играју са другом децом, дозвољавају им игру са посебном врстом играчака, украћују и одређују садржај цртаних филмова, забрањују прославу рођендана, посећивање музеја, луна паркова и обданишта и сл. У случају сатанистичких секти имамо појаву мучења деце користећи животиње, присиљавањем да једу властите фекалије, сексуална напастовања и на крају убиства.

Деструктивне секте у друштву поспешују и развој проституције. Све креће кроз врбовање мушкараца и жена (без обзира на године) који ће у име Бога а за рачун секте продавати своја тела. Тако секта Божија деца делује под геслом „Бог је љубав а суштина је секс“ . Осим проституције долази и до дела педофилије и педерастичке. Срж оваквог деловања је манипулација младим људима и верницима како би се у Божије име поспешивала проституција чланова секте. Секте овога

типа, никада не долазе под правим мотивима, већ су увек под мотивима хуманитарних организација, секција, фондација, курсева и сл. Прво су им на удару избеглице и лица слабијег материјалног стања, којима комуна може бити неки тренутни излаз.

Просјачење, скитњичарење, вандализам, наркоманија, алкохолизам сврставају се такође у опис деловања секти. Бројни су случајеви младих људи (неколико десетина милиона) који су пали под утицај деструктивних секти и окончали свој живот у душевни болницама, психијатријским установама и на улици. Овај проблем није занемарив, нарочито ако се говори о млађој генерацији. Проблем такође представља што побројани проблеми нису изазвани само од сатанистичких секти него и од других секти. Никада се не сме заборавити да су прикривени субјекти или сликовито “вукови у јагњећој кожи” једни од најгорих и да се они никада не смеју занемарити и подценити. Најсликовитији пример за то јесу припадници секте Харе Кришна. Ови младићи и девојке остављају утисак безазлених чудака, доброћудних вегетаријанаца, срећних јер су пронашли пут који води у просветљење, у духовни рај. Питање је зашто западни стручњаци проглашавају ову секту тоталитарном и деструктивном, када она свом тежином свога учења нуди својим следбеницима “безумну срећу”. Директан одговор на ово питање садржан је у неколико цитата из учења ове секте, „Харе Кришна“, изнетих у књизи „Варнашрам- манифест социјалног разума“. То је својеврсно „свето писмо“ секте и практично упутство за њено деловање.

Болест и заразе су такође производ негативног и заборављеног утицаја секти. Ауто-наркоманија (физичка зависност од медитације) јавља се као једна од болести које настају услед деловања секти које захтевају од својих следбеника дуготрајне молитве (мантре) и медитације. Бројне врсте медитација су присутне у многим секта, али све утичу на рад хипофизе и на стварање и лучење ендорфина.

6.Закључак

Секте су старе колико и само друштво. Не постоје механизми којима би се искоренила, јер је постојање секти засновано на вери. Знајући да је вера човекова потреба, разумљиво је одржавање и ширење секти кроз историју. Под појмом секта, углавном се подразумева негативна појава, чиме се изједначавају све секте, што је у суштини погрешно. Оно што је заједничко за све секте је то да су у одређеном обиму штетне за друштво јер разједиљују друштвену заједницу, тако што настоје да имају шро више чланова, и да им наметну властите норме понашања, које су најчешће потпуно супротне од опште прихваћених друштвених норми понашања. Неке злоупотребљавају верску етику да би прикриле своје тежње за остваривањем доминације или материјалне користи. Многе од њих доводе до распада породице и изазивају код родитеља осећај одговорности за настало стање. Може се закључити да су се секте временом развиле, омасовиле и постале препознатљиве по свом учењу и утицају..

Секте, посебне оне деструктивне разарају физичко,ментално и духовно стање. Оне доводе до расипања националних енергија и одузимају појединачним нацијама снагу преко потребну за опстајање, одбрану и развој. Оне делују разорно по појединца,породицу, друштво и државу.То је болест нашег друштва која тражи правилан третман. Оне ослабљују организам једне нације, чине га неотпорним на штетне утицаје ми доводе до његовог пропадања, тако да он постаје жртва утицаја који би га , можда, били много теже оборили на плећа да није био изложен деструктивном утицају секти.

Двадесети век је донео свету општу моралну кризу. Већина човечанства бачена је у хаос, беду и тиранију. Млади су без посла, а о старима се све мање води рачуна. Средња класа, носилац прогреса и напретка, пропада. Друштво се дели на оне који имају много и превише, и на оне који имају све мање или немају ништа. Људи су престали да верују у будућност и почели да раде и живе само од данас до сутра.

Секте су зло са којим се не може водити дијалог, дискутовати и преговарати. Њих треба зауставити, а у одговарајуће законе унети одредбе о духовном криминалу. Српском народу данас, као никад раније потребан је повратак традиционалним православно-светосавским и националним вредностима како би одговорио на духовну, моралну и материјалну кризу у коју је запао.

Организовани криминалитет је врста имовинског криминалитета, а карактерише га постојање криминалне организације која обавља континуирану делатност, користећи притом насиље и корупцију носилаца власти. Организовани криминалитет је динамичан концепт који се стално прилагођава променљивој средини и новим могућностима за криминал. У свим својим појавним облицима, организовани криминалитет, представља изузетно негативну друштвену појаву, која за свој настанак користи повољне друштвено-политичке и економске услове у датом друштву, а има и способност да се константно развија, добија нове форме, да се све више интернационализује тако да поприма облике интернационалног организованог криминалитета, прилагођавајући се ситуацији не само унутар једне земље, него и на међународном плану. Када говоримо о криминалним организацијама, говоримо о високом степену организованости, како на унутрашњем тако и на међународном плану. Ради супростављању криминалитета на унутрашњем и међународном плану, државни органи морају непрекидно о професионално да дограђују и унапређују своју функцију у складу са објективним потребама супростављања криминалитету, нарочито када су у питању тајно и организовано криминално деловање.

Према томе, ефикасна борба против организованог криминалитета захтева израду стратегије која ће обухватити јединствену примену превентивних и репресивних мера, уз коришћење научних метода и достигнућа природних и техничких наука, а која треба да буде остварена кроз практичну делатност надлежних органа у склопу одговарајућих државних мера које треба да створе боље услове за спречавање, али и откривање и доказивање кривичних дела организованог криминалитета. Полиција мора ударити на организовани криминалитет на његовим извориштима, морају се сасећи уобичајене руте и пленити противправно стечена имовина. Такође треба извршити професионализацију полиције, што је тежак и изазован посао. Свака интервенција и пристанак на полицију, тужилаштво и судство, које долази од стране органа власти, државних, политичких или других значајних органа, само је потврда криминалних веза и представља ново кривично дело из домена организованог криминалитета.

7.Литература

1. Симеуновић Драган, Тероризам, Београд, 2009.год.
2. Игњатовић Ђорђе, Организовани криминалитет, Београд 1998.год.
3. Бошковић Мило,Здравко Скакавац, Организовани криминалитет, Карактеристике и појавни облици, Нови Сад 2009.год.
4. Бајагић М.,Основи безбедности, Виша школа Унутрашњих послова,Београд 2005.год.
5. Ђурђевић-Стојковић Биљана, Верске секте и покрети, Ловци на душе, Београд 1998. стр.18
6. Крон Лепосава, Криминалитет у транзицији: феноменологија, превенција и државна реакција, Београд, 2007.год.
7. Крон Лепосава, Казнено законодавство и превенција криминалитета,Београд, 2008.год.
8. Крон Лепосава, Контрола криминалитета и европски стандарди: стање у Србији, Београд, 2009.год.
9. Радовановић Добривоје, Тешки облици криминала, Виша школа Унутрашњих послова, Београд, 2004.год.
- 10.Примена међународног кривичног права- зборник радова, Организовани криминал, Тара 2007.год.
- 11.Ревизија за безбедност, стручни часопис о корупцији и организованом криминалитету, Октобар 2009.год.
- 12.Зборник радова са форума „Тенденције и пракса у области безбедности и сузбијања криминалитета“, Виша школа унутрашњих послова, Београд 2003.год.